

A VILÁGJÁRÓ ANGOL

KALANDOS REGÉNY

**IRTA
MUMMERY RÓBERT**

BUDAPEST 1894
ROZSNYAI KÁROLY KIADÁSA
Muzeum-körút 15. sz.

TARTALOM

- I Bemutatkozás.
- II Pombó.
- III Előkészületek az utazásra.
- IV Párbaj a tengeren.
- V A berúgott teve.
- VI Küzdelem egy krokodilussal.
- VII A piramisok fölfedezése.
- VIII A tánczó mumia.
- IX A fehér asszony.
- X Akaratlan gyorsutazás.
- XI A fekete Vénusz.
- XII Éva.
- XIII Esküvő pap nélkül.
- XIV Utazás a levegőben.
- XV Majom-öngyilkosság és ürge-románcz.
- XVI Az udvarias elefánt.
- XVII Puma ő felsége.
- XVIII A fehér hegyek országa.
- XIX Afrikai különösségek.
- XX Sárkőzit akasztják.
- XXI A csimpánz legendája.
- XXII Mummery Csicsa.
- XXIII Spanyolok Afrikában.
- XXIV Utazás egy fa derekában.
- XXV Matchyngs Archibald.
- XXVI Siremlékem és feltámadásom.
- XXVII A földalatti angol.
- XXVIII Sir Archibaldnak leánya van.
- XXIX A fehér leány.
- XXX Miss Mary története.
- XXXI Hol az apád Pombó?
- XXXII Az esőmajszter.
- XXXIII Az emberevők között.
- XXXIV Sir Archibald az emberevők között.

I. Bemutatkozás.

A nevem: Mummery Róbert.

Az apám ó-angol családból származott és lutheránus volt; az anyám ó-német családból, és kálvinista volt. Én az ő házasságukból származom és amerikai pápista vagyok.

Boldogult jó anyám New Yorkban volt szíves engem világra hozni. Azóta élek, és ez idő szerint huszonhét évesnek mondom magamat, habár harmincz vagyok.

Az apám különben hétköznapi szálamit gyártott, vasárnap pedig a pénzét olvasta.

Huszonnégy éves voltam, mikor meghaltak. Ők voltak azok, a kiket egy festő a tengerparton ábrázol, a mint egymás derekát kötéllal átkötve a vízbe ugranak.

Csak hogy nem ugrottak a vízbe. Az apám csupán a regényes hajlamait követve, festette így le magát. Ágyban haltak meg mind a ketten, orvosi segítséggel.

A gyárat eladtam és egyideig azzal foglalkoztam, hogy a legszebb koczkás nadrágokat hordtam Amerikában.

Ez jó mulatság volt. Én is híres lettem általa, a szabóm is, kinek becsületes neve: Smitt John Jakab. Ajánlom mindenkinek.

II. Pombó.

Az első nagy fölfedező útam egy utcza csatornában kezdődött.

Akkor Nápolyban jártam. Nápolyban olyan jó borok vannak - tanum a Vezuv - hogy lehetetlen az utcza egyenesen járni.

Éjfél volt. Sötét volt. Egy utcza csatornának nyitva felejtették a tetejét. Természetes, hogy éppen nekem kellett behullanom.

Mikor feneket értem, ordítás történt.

Nem én ordítottam.

- Kihez legyen szerencsém? - kérdeztem a láthatatlan ordítótól.

- Pombó, - felelt az nyögéssel.

- Ki légyen ön, Pombó úr? Mert a hangja után ítélve férfinak vélem uraságodat.

- Egy szegény ördög.

- A pokolból?

- Nem. Az utczáról.

- Mit keres ön itt?

- Azt, a mit az úr.

- Én kijárást keresek.

- Én is.

- És nincs?

Pillanatig hallgattunk. A sűrű sötétben nem láhattuk egymást.

- Megütöttem önt? - kérdeztem részvétellel.

- Nem.

- Hát akkor miért bögött?

- Kirúgta az úr a fogamat.

- Sajnálom, igazán sajnálom. Bocsánatot kérek.

- Nem baj; úgy is ki akartam húzatni.

Az idegen szavai sajátságos tompasággal hangzottak a mélységben.

- Unatkozik ön? - kérdeztem tőle.

- Már két órája, hogy egyedül vagyok.

- E szerint örül, hogy társa akadt.

- Nem éppen. Eddig tudtam aludni.

- Ne búsuljon. Kárpótlásul mulattatom önt.

- Mivel?

- Akar kártyázni?

- Nem.

- Miért?
- Nem tudok.
- Hát sakkozni?
- Ahhoz sem értek.
- Dominózni?
- Azt sem tudok.
- Hát mit tud, ha még ehhez sem ért?
- Lovagolni tudok számaron.

Ez a bolond felelet kihozott a sodromból.

- Csak nem kívánja tán, - szóltam indignálódva, - hogy a hátamra ültessem!

Nem felelt. Valami idegen dalt kezdett énekelni, de olyan erős hangon, hogy csaknem megsiketültem.

- Megőrült ön! - kiáltottam a fülébe.

Boszusan felelt vissza:

- Mit akar velem? Nincs talán jogom itt énekelni?
- De bocsánatot kérek, ön nem énekel, ön ordít.
- Mindenki úgy énekel, a mint tud. Ha ön szebben tud énekelni, szívesen hallgatom.

Beláttam, hogy igaza van.

- Hallgasson tehát, szóltam az ismeretlenhez és a Yankee Doodle dallamát kezdtem énekelni.
- Elég! - kiáltott harsányan, mikor az ének közepére értem. - Önnek olyan hangja van, mint egy spanyol pulykának.
- Hogy mer az úr engem spanyol pulykának nevezni?
- Miért ne merném. Ön most az előadó; én vagyok a közönség. A közönség pedig megmondhatja az ítéletét.
- Az ön kritikája sértő!
- De igaz.
- Nekem még senki sem mondta, hogy olyan hangom van, mint egy spanyol pulykának.
- Mert talán még nem énekelt csatornalyukban.
- Ebben igaza van, - feleltem tűnődve.

És elhallgattam.

Ő egyet köszörült a torkán és ismét énekelni kezdett.

Felcsigáztam a fantáziámat, hogy valami élvezhetőt találjak a hangjában, de hiába. A hangja recsegett, mint a horpadt trombita és félhanggal hol följebb, hol lejjebb énekelt.

- Uram, - szóltam hozzá elhatározással, - én nem tűröm az ön énekét!
- Hallja maga! - felelt erre hevesen, - ne háborgasson a jó kedvemben, különben úgy hozzá vágom az öklömet a fejéhez, hogy arról koldul.

Én hideg nyugalommal feleltem:

- Nevem Mummery Róbert. Szállásom az Európa-hotelben van. Rendelkezésre állok.

Ő a helyett, hogy megnevezte volna magát, ennyit kérdezett:

- Vendég vagy csizmatisztító?

- Vendég vagyok.

- Akkor bocsánatot kérek, - szólt alázatos hangon - mert én meg csizmatisztító vagyok a Bikában. A nevem különben Pombó.

- Derék Pombó, - szóltam leereszkedőleg, - Én megfizetem önnek a hallgatást.

- Alázatosan köszönöm, nagyságos úr. Hiszen ha előbb tudtam volna... De hát tetszik tudni, egyebem sincs, mit a hangom.

- Nagyon szegény ember.

- A kollégáim pedig azt mondják, hogy már régen az operában kellene énekelnem. Rá akar talán gyújtani nagyságod egy szivarra.

- Az csakugyan jó lesz. De miért kérdi ezt?

- Mert nekem nincs szivarom, hogy megkínálhassam nagyságodat.

Értettem mire czéloz. Elővettem a zsebemből két szivart. Az egyiket neki adtam, a másikat a saját számba dugtam.

A csizmatisztító kabátján egy gyufaszál cseszszenet végig. A gyújtó lángot vetett.

Koromfekete, villogó szemű, gyapjas fejű szerecsennel állottam szemben. Odatartotta a lángot a szivaromhoz és maga is rágyújtott.

A következő pillanatban újra a mélység éjjelében állottunk. Egymásból nem láttunk semmit. Csak a szivarjaink égő vége piroslott ki a sötétségből.

- Ön afrikai? - kérdeztem tőle.

- Az vagyok uram.

- Hogy került ide?

- Hoztak, uram.

- Erőszakkal?

- Kötélen, uram.

- Hát még most is fogdossák önöket?

- Fájdalom, bizony fogdosnak. Csakhogy Amerikába szállítják a rabszolgákat olyan ültetvényekre, a mely messze esik a törvénytől.

- Ön is ott volt?

- Ott uram, de megszöktem. Haza akartam menni. A hajó ide hozott. Otthon jó, uram. Az szép föld! Álomban sokszor otthon vagyok. Látom az anyámat, a ki kukoriczát tör a kunyhó árnyékában. Meg az apámat is látom, a mint a fehér ökröt hajtja. De szép fehér ökör az uram! Olyan szemei vannak, mint a legszebb szűznek, a kit én nem ismerek.

- No az bájos ökör lehet.

- Egy vén banánfa alatt van a mi kunyhónk. Az erdőből jön a jószagú szél és rákapaszkodik a fára. Hintázza a házakat. Meg aztán a madarak... Tyú! micsoda madarak vannak ott!

- Ugy látom, szereted a hazádat?
- Ne fakaszszon sírva uram, mert elalszik a szivarom.

Ezt mondva, nagyot sóhajtott.

Azután így folytatta:

- Ott jó. Ott nem kell csizmában járni. Nincsenek emeletes kőházak, sem utcái csatornák, a miknek a rostélyát nyitva feledik.

- Czélszerű ország lehet.

- Hej, ha madár volnék. Csakhogy nem vagyok madár, uram.

Ekkor támadt az a gondolatom, hogy egy embert boldoggá teszek.

- Pombó, - szóltam komolyan, - Én elviszlek a hazádba.

- Tréfál uram.

- Nem. Mihelyt kiszabadulunk, az első hajóval útra kelünk.

- Üssön meg uram, hadd tudjam, hogy nem álmodom.

- Melyik részen van a hazád?

- A jó isten tudja. Valahol Afrika közepén.

- A közepén?

- Azt hiszem.

- Járt már arra fehér ember?

- Soha. Hiszen én is úgy kerültem idegen kézbe, hogy elszöktem hazulról és messze elkóboroltam.

Ekkor az a gondolatom támadt, hogy fölfedező leszek.

Ez nagy gondolat volt. Életemnek minden gondolatai között a legnagyobb. Lelki szemeim előtt jövőm délibábja jelent meg. Láttam az óriás nagy titkot, a fölfedezetlen világrészt, s annak közepén a tündöklő ércszobrot, melylyel a jövő század kétségkívül megtisztel.

III. Előkészületek az utazásra.

A hajnali világosságnál szabadított ki bennünket egy tűzoltó.

Akkorra már Pombóval szóbelileg meg is kötöttük a szerződést és pecsét helyett kezét szorítottunk.

Persze a szó szárnyas, még a csatornalyukban is, és így a mint fölértünk, írásba foglaltattuk a szavakat. Én aláírtam, Pombó pedig, nem tudván írni, a tintába mártott öt ujját nyomta reá:

A maig is meglevő okmány így szól:

Szerződés

*mely egyrésztől Mummery Róbert ur tőkepénzes és Afrika-utazó, newyorki lakos,
másrésztől, Pombó csizmatisztító, afrikai lakos között kötöttetett:*

Megegyezésünk:

- 1. Mummery Róbert ur viseli az utazás költségeit. Ő ad Pombónak gyomorbavalót és szivarvéget, míg csak Kilindába, Pombó szülőföldjére nem érnek.*
- 2. Pombó köteles Mummery Róbert urnak a csizmáját minden reggel bogárfeketére suviczkolni, és az Afrika közepére való vezetést megcselekedni.*
- 3. Pombónak az utazás alatt csak akkor szabad énekelnie, ha Mummery Róberttől legalább is 40 méternyire létezik.*
- 4. Veszély idején egymást kötelesek védeni.*
- 5. Ha szárnyas vadat lőnek, Pombó kapja a zuzzáját.*
- 6. Négylábu vadnak a farka Pombó derékdísze marad.*
- 7. Ezen kedvezményekért Pombó köteles a puskák tisztántartásáról gondoskodni, és a sütés-főzést elvégezni.*
- 8. Az út torony-iránt megy, minthogy azonban Kilinda tornya előre már csak azért sem látható, mert nincsen, a torony-iránt Pombó emlékezetére bizatik. Kilindában háromheti pihenés. Innen a Jóremény fokáig Pombó a bátyjával vagy valamelyik rokonával elkíséri Mummery Róbert urat, miért is jutalmul megkapja az utazásnál használt két ökröt, szekeret, puskákat és más egyéb eszközöket, a mik közé egy czilinderkalap, s egy kivacsalt alsónadrág beleértetik.*
- 9. Ezen szerződés két példányban megíratott és a szerződött felek között megosztatott.*

Kelt Nápolyban, 1890. jun. 19-én.

Tanuk:

*Giovanni Maccaroni,
hotelier.*

*Marco Polenta,
cicerone.*

*Mummery Róbert,
afrikautazó, tőkepénzes.*

*Pombó ×
segéd-afrikautazó,
csizmatisztító.*

Egyet aludtunk erre a szerződésre, azután összeállítottuk az utazásunkra szükséges tárgyak jegyzékét. Ennek már csak a fele van meg, de ebből is látható, mennyi szakértelemmel és figyelemmel készültünk az utazásra. Ime itt van:

4 darab vadász-puska.
120 üveg pezsgő.
20 " Zacherlin.
1 darab hosszú kötél.
2 " napernyő.
2 darab úszónadrág.
4 hordó bor.
1 " rum.
1 " kulimász.
8 pár piros csizma (majomfogásra).
1 csónak.
1 darab dugóhúzó és csizmahúzó
1 láda tükör és csecsebecse.
30 skatulya subiczk.
2 darab úszóhólyag.

Pombó ugrálva, tánczolva hordta a hajóra a portékáinkat s alig bírta ki, hogy valami szerencseneriadót ne énekeljen.

IV. Párbaj a tengeren.

Hajnali 3 órakor felvonták a „Neptun” vitorláját s mi megindultunk Afrika felé.

A hálókabinba mentem, de sokáig nem bírtam elaludni. A dicsőség gondolata elefántnyi teherként dülöngélt a szívemen.

Lefőzöm Stanleyt, Holubot és az összes afrikai utazókat, - gondoltam, mert ezek csak keríngenek Afrika közepe körül, míg én egyenesen neki vágok. Nagyobb lesz a nevem, mint a Columbus kollégáé, s ha lefoglalom ezt a világrészt az amerikai köztársaság nevében, annyi dicsőséget nem hordozott még Smitt John-féle koczkás nadrág, mint a mennyit hordoz akkoron. Vajjon sejti-e ez a jámbor hajó a személyzetével együtt, hogy az évszázadoknak legnevezetesebb emberét szállítja?

Ezekkel a gondolatokkal aludtam el.

Mit álmodtam és meddig szenderegtem, nem tudom.

Vad ordítózásokra ébredtem föl.

Azt hittem, gyilkosságban dolgozik valaki, miért is puskát ragadva rohantam föl a fedélzetre.

Pombót püfölték.

- Megálljatok! - kiáltottam, - különben ólmot lövök belétek, czudarok!

A matrózok eleresztették Pombót.

A hajóskapitány tiltakozott.

- A hajón én vagyok az úr, - úgymond, - ez a szerecsen megitta a kormányos butykosából a pálinkát és eltűrhetetlen éneklést kezdett.

- Az mindegy, - feleltem impozáns hangon, - a kárt megtérítem, az énekeért pedig ne bántsák, mert szép hangja van.

- Az hát, - felelt a kapitány, - matrózaim a tengerbe akartak ugrálni miatta.

- Arról én nem tehetek. Mindenkinek jogában áll énekelni és a tengerbe ugrani.

- Figyelmeztetem önt, hogy ne lármázzon.

- Ön pedig ne henczegjen!

- Ön goromba!

- Ön pedig tengeri sertés!

- Ez sértés!

- Rendelkezésére állok.

A hajón levő utasok békíteni akartak, azonban én nem vagyok serfőző, sem kefekötő, hogy elhallgatással végezzem az afférjeimet.

- Még ma, - szóltam a társasághoz, - bankettot adok a czápáknak.

Egy olasz százados volt a segédem, meg Pombó. A párbajt vérig menő pisztolyozásban állapították meg.

Fölvettem a frakkomat és a födélzetre mentem.

A hajó állt. A tenger mozgott.

A nyugovó nap vörös fénynyel föstötte meg a hullámokat.

A hajónak két sarkára állottunk.

Pombó egy tekercs mögé bujva reszketett.

- Tűz! - vezényelt a százados.

Mind a ketten lőttünk.

A lábamban olyan fájdalmat éreztem, mintha egy fiók-Istennyila csapott volna bele.

- Végem van! - kiáltottam és féllábon ugrálva siettem a hajó közepe felé.

Pombó előbujt a kötelek közül és úgy elkapta a levegőben a féllábamat, hogy a személyi súlypontom a padlóra esett.

Megnézte, hol a hiba. A golyó a nagylábujjamba ment. Pombó dühösen fenyegette a kapitányt.

- Viseld magad okosan Pombó, - szóltam hozzá, - sokkal jobb, mintha az orromat lőtte volna keresztül.

Eközben a hajó orvosa is odalépett. Konstatálta, hogy a seb nem halálos: öt nap alatt begyógyul.

- Bocsánat uram, - szólt a kapitány.

A kezemet nyújtottam.

- Örvendek, - szólt, - hogy a golyóm nagyobb bajt nem okozott.

- Ennek én is örülök, - feleltem, vannak esetek, amikor az ember nem óhajt meghalni.

Intettem Pombónak, hogy bontsa ki a pezsgős kosarat s a bepólyázott féllábamat egy széken nyugtatva, koczczintottam a kapitánynyal.

A pezsgő a kiállott izgalmak után kitünően ízlett.

A százados kijelentette, hogy olyan bátran még nem látott embert a pisztoly előtt, mint a hogy én állottam.

A kapitány élete legszebb gondolatának tartotta azt, hogy a pisztolylövéssel köztünk örök barátság kezdődjék.

Brudert ittunk.

A kapitány a saját pezsgőiből 20 üveggel szállíttatott a fődélzetre.

Pombónak negyedóra múlva ki kellett adnom a szerződés pontjai közül kifelejtett első nyaklevest, mert berugott, és oly erővel és annyi hamis hanggal fujt egy négerszólót, hogy mindenki befogta a füleit.

V. A berúgott teve.

Alexandriában mindjárt a vonatra ültünk és Kairóba indultunk. Afrikából csupán csak e darab föld maradt előttem ismeretlen, mert a hajóról magunkkal vittük a mámort a vonatra, s a mint helyet foglaltunk a kupében, azonnal kilógattuk a lábunkat az ablakon, és elaludtunk.

Kairóban vettünk két ökröt, egy szekeret, egy középkorú kétpupú tevét és egy csapatot.

A tevét azért vettük, hogy esetleg ketten is ülhessünk rajta, és utazásközben sakkozhassunk; a csapatot pedig azért, hogy vízszükség esetén a sivatagon jóízű champagnert csapolhassunk a tevéből.

Ez az én eszmém volt.

Az elindulás előtt egy dézsa champagnert itattam a tevével.

Volt annyi eszem, hogy néhány kilogramm jeget is beadtam neki, a mit az értelmes állat tetszéssel fogadott.

- Olyan kitűnő italunk lesz Szaharán, - mondtam Pombónak, - hogy a török szultán sem iszik különbet.

- Félek, - szólt Pombó, - hogy az ital veszít az úton az erejéből.

- Nem értesz hozzá, - feleltem, - a champagner mindig champagner marad, s a legvégső esetben néhány skatulya sodabicarbonát is leeresztünk, hogy jobban pezsejen.

Fölültem a teve pupjai közé és ünnepélyes meghatottsággal szóltam:

„Az amerikai köztársaság nevében ezennel megkezdem az afrikai fölfedezéseim sorozatát.”

Elindultunk.

Tevém, a melynek *Ráró* nevet adtam, vidámat ficzánkolt alattam. A ficzánkolásból szilaj polkázás lett s Ráró olyan nyargalászt kezdett velem a piacz közepén, hogy két méternyi magasságra dobált a pupjai között. Majd oldalt dülöngve futkosott s ekközben úgy hátrahányta buta fejét, hogy az én parafa-sisakom szétlapult, sőt a koponyámat is ugyancsak megütögette.

Le akartam róla ugrani, de nem birtam. Örült megszilajodással nyargalászott keresztül-kasul a kofákon, átugrálta az embereket és kocsikat. Utoljára egy kávéházba szaladt be s engem az ajtófélfánál veszettül lesodort. Odabenn megivott egy félakó kapuczinert.

Rárónak ez a mulatsága sok pénzembe került. De nem bántam. Gondoltam, magam vagyok a hibás, miért nem számítottam arra, a mit a teve természetes ösztönéből megcselekedett, hogy t. i. sok pezsgő után kell a sivatagra kapuczinert is.

VI. Küzdelem egy krokodilussal.

Két napi újabb pihenés után csendes koczogással megindultunk Afrika belseje felé.

Pombó mérsékeltén dudolt, én pedig gondolatokba mélyedve himbálóztam a Rárón.

Azon gondolkoztam, mit gondol Smitt John, ha néhány évig nem teszek nála megrendelést?

Meleg volt. A nap oly forrón sütött, hogy a czipőm orra felkunkorodott.

- Pombó, - szóltam a tevét megállítva, - te ide való vagy, hát adj tanácsot: mit tegyek, hogy a nap ne égesse a lábaimat.

- Huzza fel a teve hátára, - felelt Pombó.

A tanács bölcs volt, a napernyő árnyéka pedig elég terjedelmes. Azonban kis vártatva más irányból éreztem újra a meleget.

Ráróból ugyanis pokoli forróság áradt fölfelé úgy, hogy én gőzben sült angolnak kezdtem érezni magamat.

- Pombó, - szóltam szédelegve, - nem lehetne ezt a tevét valahogy lehűteni?

- Ha csak a Nilusban nem, - felelt Pombó, - más módot nem tudok.

A Nilus közel volt hozzánk.

Pombó leszállt a szekérről és a tevét a Nilushoz vezette.

Ráró nem ellenkezett, habár mint Pombó mondá, nem tudott úszni.

- Ha ezt tudtam volna, - jegyeztem meg némi aggodalommal, - Kairóban fogadtam volna melléje úszómestert.

A teve már félig benne volt a vízben.

Én is leeresztettem a lábaimat, de csakhamar vissza is kaptam, mert a víz olyan forró volt, hogy tojást lehetett volna benne főzni.

Ebben a pillanatban egy óriás krokodilus bukkant fel előttünk, s egy pillanatilag meredten tekintett a nagy kerek szemeivel reánk.

Ráró felkapta a fejét.

Pombó egy pillanat alatt ott termett a teve hátán és ijedtében a nyakam közé mászott, csak-hogy minél jobban biztosíthassa az egészséget.

Ha meg tudtam volna mozdulni, agyonlőttem volna a szörnyeteget, de Pombó úgy belém kapaszkodott, hogy majd a fejem bőrét húzta le ijedtében.

A következő pillanatban ránk rohant a krokodilus.

Roppanást hallottam.

A krokodilus fölött összecsaptak a hullámok.

Először a lábaimat néztem meg, hogy nem hiányzanak-e? Azután a tevémet tapogattam körül. Az is ép maradt.

A parton vettük észre, hogy a fehérenműs kosaramat vitte el a krokodilus; azt a kosarat, a mely a teve oldalán fityegett s a melyben a zsebkendőim voltak.

- Bolond ez a krokodilus, - szóltam nevetve Pombóhoz.

- Nem bolond az, - felelte komolyan Pombó, - avagy nem méltóztatik-e tudni, hogy a krokodilusok sírni szoktak?

VII. A piramisok fölfedezése.

A mint tovább ballagtunk, Pombó egyszer csak fölkiált:

- A hol a!

A távolban piramisok barnállottak.

- Pombó, - szóltam meghatottan, - ünnepélyes óra ez, mert fölfedeztük a piramisokat.

- Én láttam meg először, - dicsekedett a szerecsen.

- Elég nem szép tőled, - szóltam szemrehányó hangon, - máskor ha valamit meglátsz, felém fordulj és hátra mutass a nélkül, hogy szólnál. Ennyivel tartozol a szerénységnek és az én dicsőségemnek.

Néhány percz mulva odaérkeztünk odaérkeztünk Sfinksz kisasszony elé, a kit udvarias kalap-emeléssel üdvözöltem.

- Én Mummery Róbert vagyok, - szóltam meghajolva, - s ez itt Pombó.

Sfinksz ő nagysága rejtélyesen mosolygott s hallgatással felelt.

Ez az egyetlen asszony, a ki hallgat, mikor nem muszáj.

Néhány arab közeledett felénk.

Ajánlották, hogy fölvisznek a piramis tetejére.

- Ez jó lesz, - feleltem, - legalább kitűzhetem a köztársaság lobogóját.

Rárót az árnyékban a szekérhez kötöttük, magunk pedig megindultunk a magasság felé.

Ketten huztak, ketten toltak. A utazás tehát nekem nem volt nehéz.

Egyszer csak megállanak az arabok s azon óhajításukat fejezik ki, hogy boldogítsam őket egy kis baksissal.

Adtam nekik egy-egy frankot.

Néhány percz mulva a baksis-kérés ismétlődött.

- Tisztelt piramis-közlekedési vállalkozó társaság, - szóltam méltatlankodva, - én az utazásaim alatt vagy előre fizetek, vagy utólagosan, de közben fizetgetni ellenkezik elveimmel.

Szélsébséggel ragadtak fölőbb s egyszer csak olyan helyen állottak meg, a honnan a magam erejéből sem lefelé, sem fölfelé nem tudtam volna menni.

No, itt adtam nekik négy aranyat.

De a hunczfutok nem elégedtek meg ezzel. Bankót követeltek.

Csak egy ezres volt nálam.

Kijelentették, hogy ha azt nem tudom felváltani, elfogadják egészben is, különben pedig itt hagynak a hollók martalékául a piramis közepén.

Kénytelen voltam megváltani az életemet.

Végre fölrkeztünk.

Diadalittasan tekintetem körül.

Alattam volt egész Afrika.

Leoldottam derekamról a köztársaság zászlóját és kitűztem.

- Az amerikai köztársaság nevében, - kiáltottam, - ezennel lefoglalom ezt a piramist és Mummery-piramisnak nevezem el.

Vártam, hogy az arabok tiltakoznak ez ellen.

Eszük ágában sem volt. Legyeket fogdostak.

Fölvettem egy lapos, négyszögletes fehér kódarabot és a következő sorokat irtam rá:

A köztársaság elnökének

Észak-Amerika

Sire!

Értesitem önt, hogy a mai napon fölfedeztem és lefoglaltam Afrika legnagyobb piramisát.

Ez eddig Cheopsnak neveztetett, ezután Mummery-piramis lesz a neve.

Sziveskedjék hazám dicsőségére elszállítatni s Newyork piaczn adni neki helyet.

Afrika, 1890 jul. 20-án.

*Tisztelettel:
Mummery Róbert.*

A kőlevelet borítékba téve, lepecsételtem és a zsebembe rejtettem.

Néhány perczig a piramison ülve gyönyörködtem Afrikában.

A hold akkor kelt föl a pálmafák között és nagy, hízott képével bárgyun mosolygott reám.

VIII. A tánczó mumia.

Mikor a piramisról leérkeztem, elmondtam Pombónak, hogyan raboltak meg az arabok.

Pombó boszankodott.

- Ön, uram, igen tiszteletreméltó férfiú, - szólt őszinte hangon, de ész dolgában kevés késlettel indult Afrikába. Különben csak bízza rám a dolgot, még ma visszaveszem tőlük.

Ezeket mondva, két revolvert tett a zsebébe.

Az arabok a piramis tövében égő fáklyákkal vártak.

Ha az utókor az én leírásom alapján járja be a Mummery-piramis belsejét, a következőkre figyelmeztetem: benn szag van, de rossz; levegő is van, de meleg; halott is van, de néha eleven.

Különféle lyukakon mászkáltunk keresztül-kasul.

Mikor egy terembe érkeztünk, észrevettem, hogy Pombó hiányzik.

- Végem van, - gondoltam, - az arabok most talán agyon is vernek.

Keztem búcsút venni az örök hírnévtől, az Afrika közepén felállítandó ércszobortól és Smitt John derék szabómtól, a ki kétségkívül máris halottnak vél.

Néhány száz darab egyiptomi király feküdt körülöttünk.

- Ezek a mumiák a minap kerültek felszínre - szólt a vezetőm.

Rágyújtottam egy szivarra és így lépdeltem keresztül ő felségeiket.

Feküdtek, aludtak. Meg sem mozdultak.

- A társaság elég előkelő, - szóltam meghatottan.

A ruhámra porfelleg szállott.

Nem fújtam le. Királyok pora volt.

Valamelyik vöröshajú Sexostris éppen a lábam előtt feküdt. Az arcza duzzadt volt, mintha élne. A barna mumia-por ujjnyira beszállta.

A szivarom rosszúl szelelt. Gondoltam, hátha jól esik neki. Beledugtam a szája szögletébe.

A mumia arczán mosoly futott át. Hatalmas füstfelleget bocsátott ki száján és az orrán.

Azután hirtelen megmozdult.

- Jiazen billahi! - kiáltottak az arabok és a földre borultak rémületükben.

A mumia fölugrott!

- Itt a világ vége! gondoltam magam is és ijedtemben valamelyik Ramses királynak ültem az ölébe.

A mumia veszett tánczólást kezdett valamelyik királynéval, azután a sarokba dobva azt, két revolverrel lövöldözött a levegőbe.

Az arabok a porba dugták a fejüket.

- Vetkezzetek le az utolsó gombig! - kiáltotta a mumia.

Levetkőztünk.

Ő felsége - gondoltam, - bizonyosan toilettet akar váltani.

A mumia kikergette az arabokat.

Engem bennszorított.

- Ismerjen hát meg, - szólt levágva rongyait.

- Ördög vigye el tréfáidat, - feleltem Pombónak, - máskor ha mumiázó kedved van, legalább ne vetkőztesd le az embert az utolsó gombig.

Pombó akkor már az arabok ruhái között vatatott.

- Ihol az ezres, - szólt végre diadalmasan, s a királyok fején átugrálva, visszalebegtette a bankóimat.

A piramisból kimászva visszatértünk a sfinkszhez.

- Az ökrök! - kiáltotta Pombó.

- A teve! - kiáltottam meglepetten.

Nem voltak sehol.

Pillanatig egymásra bámulva állottunk ott hárman: én, Pombó és Sfinksz.

Azután Pombó fölszaladt a Sfinkszre és szétnézett a sivatagon.

- Semmit sem látok, - kiáltotta, - a szekérnyom után kell indulnunk.

- Megölöm azokat az akasztófára való arabokat - szóltam haraggal.

És elindultunk a nyomok után.

Az arabok a Nilus felé mentek, bizonyosan azért, hogy a füves részen nyomukat veszítsük.

Valami nyaraló-féle kerthez értünk.

A magas és sűrű bokrok közül zene hangzott felénk és nők kacagása.

IX. A fehér asszony.

- Ez bizonyosan valamelyik basának a nyaralója - szólt Pombó.

Azután hirtelen megkapta a karomat és így suttogott:

- Ide jöjjön uram, itt egy kissé be lehet látni.

Egy ujjnyi kis rés volt a lombok között. Egy kis lyuk a mennyország kárpitján. Háromszáz lépésnyire tőlünk a hárem hölgyei fürödtek egy nagy márványmedenczében.

- Ez tetszik nekem, - szóltam Pombónak.

- Elhiszem, - felelte Pombó egyet csettentve.

- Ide be kell mennünk!

- Mit gondol uram! Hárembe akar lépni?

- Kishitű! hát te azt hiszed, hogy a ki egy egész világrész fölfedezésére indul, az egy hitvány kis háremet kikerülhet?

Fölkapaszkodtunk a rácsozatra és a belső oldalon leereszkedtünk.

- Kössünk lombokat a fejünkre, - szólt Pombó, - így közelebb juthatunk.

A tanács bölcs volt. Föllomboztuk a fejünket és négykézláb a medenczét környező bokrokig utaztunk.

A medenczében húsz keleti szépség fürdött. A huszonegyedik a medence szélén ült és hárfát pengetett. Szanaszét a medence körül könnyű selyemruhák és fátyolok heverték.

Egyszer csak egy alacsony fekete szakállú török jelent meg a tisztáson. A nők sikoltoztak, aztán nevettek.

- Milyen szemtelen, - szóltam Pombóhoz, - semmi fogalma sincs az illemről.

A szőrös atyafi ledobta a köpenyét. Csak ekkor lehetett látni, hogy hasonlít a páviánhoz.

Amint beleugrott a vízbe, a nők telelocsolták száját, úgy, hogy se nem látott, se nem hallott, csak kapkodott maga körül és vigyorgott gyönyörűségében.

Reszkettem az irigységtől.

- Pombó, - szóltam dühösen a feketéhez, - megverem ezt az atyafit.

- Segitek, - felelt szikrázó szemekkel.

Azonban mielőtt kiugorhattunk volna a rejtekünkől, egy hófehérbőrű szőke dáma lépkedett felénk.

Közvetlenül előttünk egy kis alacsony gyeppad volt. Arra dobta a hosszú rózsaszínű selyemlepedőjét és végig nyújtózkodott rajta.

A fejünkön levő levélboglya most bizonyult csak czélszerűnek.

Én a fejénél guggoltam, úgy, hogy az ajkaim alig egy arasznyira voltak az arczától. Pombó mellettem hasalt.

A keleti szépség félig lehunyt szemekkel feküdt előttünk. Hosszú selymes haján gyémántszemekként zengett a vízharma. Halkan dúdolta a hárfa nótáját és időnkint hátranyult, egy-egy levelet tépve a bokorról.

A gaz Pombó ilyenkor a fején levő lombot tartotta oda, s a szép nő gyanutlanul szedte onnan is a leveleket.

De már ezt nem engedhetem. Oldalba boxoltam Pombót és a magam fejét tartottam nagy udvariasan a dáma kezéhez.

A hátranyult.

A fületem fogta meg.

Ekkor ijedten fordult hátra és felsikoltott.

- Szaladjunk! - szólt megrettenve Pombó.

- Minek szaladnánk, - feleltem elszántan.

És kiléptem a bokorból.

A hölgyek sikoltoztak. A basa ordított.

- Uram, - szoltam hozzá egy gentleman nyugalmával, ne erőltesse meg torkának hangpántlikáit; én Mummery Róbert vagyok, Afrikautazó, a mint ilyen, kötelességemnek tartottam, hogy fölfedezzem az ön háremét is.

A basa felelet helyett a kert oldala felé fordult és egy csomó török férfinevet ordított el egymásután.

Pombó erre kereket oldott.

Én egy pillanatig gondolkoztam, hogy a hölgyek előtt ne mentsem-e ki a tolakodásomat, azonban eszembe jutott, hogy a külső testi egészség néha előbbre való, mint az udvariasság, miért is követtem Pombó példáját.

A bokrok között nehéz volt átfurakodni. Mikorra a kerítéshez értem, már akkor Pombó az úton szaladt.

Sietve másztam fel a rácsozatra s le is akartam ugrani, azonban egyik lándzsahegyü vasrúdba beakadt a nadrágtartóm s így függve maradtam.

A puskák már akkor durrogtak mögöttünk.

- No Róbert, - gondoltam, - családodnak egyik tagja sem mult ki ilyen helyzetben, - s átkoztam magamban azt az amerikai gyárost, a ki először készített elszakíthatatlan nadrágtartót.

- Pombó segíts! - kiáltottam a fekete után, a ki versenyló gyanánt vágatott.

- Nem érek rá! - felelte, - bujjon ki belőle!

Éppen a szerződésre akartam emlékeztetni, midőn közvetlenül mögöttem lövés dördült el.

Pombó fölördített és összerogyott.

Egy kétségbeesett rugaszkodással sikerült elszakítanom a nadrágtartót, s ucczu, utána Pombónak.

- Élsz-e? - kérdeztem megrázva a vállait.

- Persze, hogy élek, - felelte vidáman.

- Meg vagy sebesülve?

- Nem.

- Hát akkor minek fekszel itt, mint valami sünsértés?

- Azért, hogy ne lövöldözzenek rám.

E pillanatban újra megdördültek a puskák s mi Pombóval olyan agárversenyt rögtönöztünk a homokon, hogy a puska golyók csak lihegve és fejet csóválva követhettek bennünket.

A sivatagot esti homály borította el. Az égen előszikráztak a fehér afrikai csillagok, s a hold mosolygó képpel ült a Mummery-piramis tetején.

Mind a ketten a tevére, ökreinkre és szekereinkre gondoltunk.

A mint így ballagtunk, a távolban vörös fény emelkedik föl.

- Ott tüzelnek, - jegyeztem meg Pombó.

Önkénytelenül is arra felé irányoztuk a menésünket.

A mint közelebb érünk, a tűznek vörös fényköréből egy tevének hosszú görbe nyakát látjuk felsötétleni.

- Ráró! - kiáltottuk egyszerre mind a ketten a meglepetés hangján.

- Látod, - szóltam Pombóhoz, - az ember sohasem tudja, mi válik javára. Ha nem néztünk volna be a basa kertjébe, nem láttuk volna soha a háremet, nem másztunk volna át a kerítésen, ha nem másztunk volna át a kerítésen, a fehérasszony sem fogta volna meg a fülemet, ha a fehérasszony nem fogta volna meg a fülemet, nem kergettek volna a háremőrök, s ha a háremőrök nem kergettek volna, sohasem akadtunk volna rá a jószágainkra. Ergó: jó volt a basa kertjébe bekukucskálni, mert csakis így láthattuk meg újra a jószágainkat.

- Jézus Mária, milyen okos ember ön! - kiáltott fel Pombó.

Azután hirtelen leguggolt a földre.

- Tessék várni, - szólt merőn előre nézve, - én odamegyek az arabokhoz és meglessem őket.

Elcsúszott a földön, mint a kígyó.

X. Akaratlan gyorsutazás.

Míg Pombó odajárt, azon gondolkoztam, vajjon mennyi bort hagynak az arabok. Különösen a pezsgőket sajnáltam tőlük, habár némi megnyugvással tekintettem arra az egy akó champagnerre, a melyet a tevébe rejtettem.

A mint így csendesesen tűnődve ülök ott a homokbuczkán, hirtelen egy magasan himbálódó fekete pont jelenik meg előttem a homályban.

Eleinte olyan volt, mint egy légben úszó kérdőjel, mikor azonban közelebb ért hozzám, láttam, hogy a kérdőjelhez egy fekvő zérus is hozzá tartozik s az egész két hosszú vékony lábon mozog.

- Mi az Isten csudája lehet ez? Embernek nem ember, mert a nyaka olyan hosszú, mint a lába; lónak nem ló, mert csak két lába van; csirkének nem csirke, mert nagyobb mint én vagyok.

Az ismeretlen lény lebocsátotta a nyakát a földre. Most meg már úgy látszott, mintha háromlábú állat volna, s hol az egyik, hol a másik lábát emelné az égnek, hogy szétnézzen.

- Lehet, - gondoltam, - hogy nemcsak háromlábú állat, hanem háromfejű is.

Felém közeledett. A homok ropogott a lábai alatt.

Fölhajtottam a galléromat, hogy semmi eleven hús ki ne lássék belőlem, azután a földre lapulva vártam, hogy életben maradok-e, vagy pedig gyomrába temet az érdekes idegen.

Hozzám érkezett és megállott fölöttem.

Damokles kardjára és Smitt John szabóra gondoltam.

Egyszer csak nagyot koppan a parafa-sisakom.

Koppan másodikat is.

Most már bizonyos, hogy hozzá kezd az evéshez.

Fölnyitottam félig a szememet.

A nyaka fölém hajolt.

Szaglálódott.

Ezt a pillanatot siettem fölhasználni. Átkaptam hirtelen a nyakát és minden erőmet kifejtve, vaskapocs gyanánt szorítottam magamhoz.

A következő pillanatban a magasba emelkedtem.

Ekkor a lábaimmal is átfontam s egyszerre csak azt vettem észre, hogy ő örült sebességgel fut, én pedig angol flegmával ülök a hátán.

- Ez madár, - szóltam körül vizsgálva őt, - még pedig óriás madár; a szárnyain struccztollak vannak, ergo strucczmadár, óriás strucczmadár.

Miután így konstatáltam, micsoda közlekedési eszközön utazom, az a kérdés kezdett gyötörni, hogy hova megyünk?

Le akartam róla ugrani, de oly örült sebességgel futott, hogy kitörött volna a nyakam.

Kétségbeeséssel gondoltam Pombóra. Nem tudtam merre van és hogy mennyire leszek tőle. Aztán ki tudja, hol vet valami pocsolýába ez a struccz is és hol falnak fel az oroszlánok, a melyek itt nincsenek ketreczbe zárva, sőt úgy laknak a sivatagon, mint nálunk a mezőn az ürgék.

Míg így a keserves gondolatoknak egész litániája kavargott a fejemben, észrevettem, hogy a struccz lejjebb szállítja a gőzt.

Mi lesz ebből?

Fáradtan szuszogott. Egyszer aztán megállt és beledugta a fejét a homokba.

Szépen vagyunk. Ez körülbelül azt jelenti: tessék leszállani. Már most gyalogolhatok vissza, keresztül a homoktengeren, kétszáz afrikai mérföldecskét.

Körültekintettem. Pusztaság, csend mindenfelé. Sehol egy pálma, sehol egy fűszál. Csak a hold fehérlik az égi magasságban és megvilágítja ostoba helyzetemet.

A struccz megcsökönyödötten tartotta a fejét a homokban.

Megfogtam a nyakát és húztam fölfelé.

Erre újra futásnak indult.

Most már nem bántam akármerre fut, csak valami zöldség közé vigyen.

A struccz fáradt volt. Sokszor megállt. A sarkammal kellett serkenteni, hogy tovább vigyen.

Az éghatáron néhány pálma lombjait láttam feketélleni.

A struccz arrafelé ügetett.

- Szomjas, - gondoltam, - ott forrásnak kell lenni.

Azután egy madzaggal útközben szépen felkantároztam.

XI. A fekete Vénusz.

A pálmaligetben fegyveres szerecseneket találtam. Egy aggastyán körül térdeltek. Az aggastyán haldoklott.

Illedelmesen köszönve állottam meg előttük.

Az aggastyán rám fordította a tekintetét. Rekedten kiáltott és a mutatóujját felém irányozva meghalt.

A szerecsenek megrohantak.

Összekötözték a kezemet és a strucczommal együtt egy fához kötöttek.

- Tiltakozom az erőszak ellen! - kiáltottam, - Én amerikai polgár vagyok!

Rám sem hederítettek. Gödröt ástak a halottnak.

- Az állapot bolond, - mondtam, - bolond és veszedelmes. A vén szerecsen bizonyosan a halálnak nézett engem és az volt az utolsó kívánsága, hogy engem a sírján megaprítsanak.

Persze, ha Pombó velem van, megmagyarázza nekik, hogy micsoda nevezetes ember vagyok. Átkoztam a pillanatot, a melyben eszembe jutott, hogy rákapcsoljam magamat a strucczmadár nyakára.

A hold világosabban sütött. Az bokor mellett nőket pillantottam meg. Hárman voltak - két fekete asszony, meg egy fekete leány.

A fekete leány szép volt. Ha ebbe a jelzőbe: „szép”, bele lehet képzelni a világ összes szépeinek leírását, akkor a *legszebb* kifejezés illik rá.

Mikor észrevette, hogy tekintetem a csodálat tűzével tapad reá, mosolygott. Fehér fogai elővillantak. Szemeiből delejes fény áradt felém.

Intettem neki, jöjjön hozzám.

A vénasszonyok aludtak. A harcosok ástak.

A leány fölállott.

Junói termet volt. Szobrot nem láttam ilyen tökéleteset soha.

Azt hittem, a káprázat játszik velem, mikor elindult halkan, tüneményszerűen, mint egy bájos árnyék.

- Nagysád, - szoltam suttogva, - akar-e nőm lenni?

Nem értett.

- Nagysád, - szoltam újra, - vágja el a kötelet és legyen a feleségem.

A szemeim beszéde jól tolmácsolta szavaimat. A fekete Vénusz mosolyogva oldott fel, s mielőtt megköszöntem volna a szivességét, visszaosont az asszonyai közé.

Gondoltam, akkor is ráérek odább állani, ha kergetnek.

Eloldottam a strucczomat.

A szerecsenek a sír fenekén dolgoztak. Körös-körül csend volt. A pálmafák koronája mozduatlanul emelkedett fölénk.

Odacsúsztam az asszonyok közé.

A fekete Vénusz lassú pihegéssel aludt egy teveszőr-szőnyegen.

Megérintettem a könyökét.

Fölrettent. Ijedten meresztette rám a szemeit.

Én az ujjamat keresztbe tettem az ajkaim fölött.

Megértett.

A kezemet a szívemre tapasztottam és sóhajtottam.

Mosolygott.

Átkaroltam a derekát.

Tiltakozón intett.

Pusztit nyomtam az arcára.

Nyakon legyintett.

Ekkor megfogtam a kezét a csuklónál és a távolba mutattam.

A fejét rázta: nem!

Elővettem az aranyórámat, a monoklimat, tollkésemet, szivarszipkám, manchetta-gombomat és minden apró zsebbeli portékámat s újra a távolba mutattam.

Az óra és a manchetta-gomb tetszett neki. A monokli elragadta. A tollkés önkívületbe ejtette. A szivarszipka föllelkesítette.

El akarta szedni mind.

Megfogtam a kezét és a távolba mutattam.

Lassan, nesztelenül emelkedett föl.

Intett, hogy kövessem.

Valami mélyedéshez érkeztünk. Tevék és lovak voltak itt.

A fekete Vénusz ráugrott egy fehér lóra, s maga mellett mutatott helyet.

Nem késtem. A struccz kantárját összefűztem a lóéval s a fekete Vénuszt ölembe kapva, kivágtattam a sötét éjszakába.

XII. Éva.

Észak felé mentünk. Utánunk a sötét messzeségben a szerecsenek tevői robogtak.

A fekete Vénusz reszketve húzódott hozzám. Átölelte a nyakamat, mellemre tette a fejét.

Talán egy óra hosszáig vágtattunk így. Akkor észrevettük, hogy üldözőim a messzeségben elmaradtak.

Én a struccra ültem, őt pedig a paripán engedtem tovább lovagolni.

Igy érkeztünk reggel 8 óra tájban az erdőbe, a hol aztán biztonságban éreztük magunkat.

Hozzákötöttem a lovat és a struccot egy fűgefához, azután így szóltam a leányhoz:

- A neved ezután Éva lesz. Ez a név tetszik nekem, s miután az igazi nevedet nem tudom, azt hiszem, semmit sem vesztesz vele, ha Évának nevezlek.

- Éva, Éva, - ismételte a fekete leány.

És puha kacsóival végigsímította az arcomat.

Sajátságos forró áramlat ömlött ki az ujjából a testembe. Magyarországon jártamban hallottam, hogy a hájjal való kenést nevezték a kellemes érzések nonplusultrájának. E percben sajnáltam, hogy nem kenettem meg magamat hájjal. Szerettem volna összehasonlítani az érzelmeket.

Elhatároztam, hogy pap és templom hiányában egy csókkal eljegyzem magamnak; a másik csókkal pedig feleségül veszem.

Éppen hozzá akartam fogni az első csókhoz, midőn a strucc magasra emelte a fejét és egy vészkontyantást hallatott. A paripa is hegyezte a füleit.

Éva fölmozdult és figyelni kezdett.

- Angó bangó berengyó, - szólt aggodalommal.

Némi hajlandóságot éreztem ahhoz, hogy az erdőnek más részébe helyezzem át a menyegzői ünnepélyemet, azonban a karaván már közel járt és oly csekély számúnak látszott, hogy jobbnak találtam bevárni.

A fák között egy teve tűnt elő. A hátán egy arab. Utána két ökör. Ezeken is arabok ültek. Az ökrök által húzott szekérhez oda volt kötve az én jó szerecsenem: Pombó.

A harag fellobbant bennem. Ráugrottam a struccmadaramra és eléjük rugtattam.

A teve megijedt. Félreugrott. Ledobta az arabust.

Én fölkaptam az arabus pisztolyát és puff! rásütöttem.

A három arabus olyan futást kezdett, hogy csaknem összetörték magukat a fák között.

Pombó tombolt örömében.

- Mi történt veled? - kérdeztem, mikor már annyira magához tért, hogy beszélgetést lehetett vele kezdeni.

- Meg akartam lesni az arabusokat, - beszélte lihegve Pombó, - meg akartam lesni, mikor alusznak el, hogy a jószágokat visszalophassam. Azonban megfeledkeztem magamról a miközben ott kuczorogtam a kaktusz mellett, nótázni kezdtem. Erre észrevettek és megdöngettek stb.

- Velem is nagy dolog történt, Pombó.

- Micsoda?

- Megtaláltam a jövődöbeli feleségemet.

Ezeket mondva, odavezettem Évához.

- Van szerencsém bemutatni Pombót, - szóltam olyan tisztelettel, a minő egy gentleman jövődöbeli hitvesét megilleti, - Pombó az inasom és barátom.

Éva mosolygott.

Pombó a térdeire tette a kezét és vigyorogva tekintett Éva szemei közé. Azután fölugrott és nagy bizalmasan hátba ütötte Évát.

- Micsoda impertinencia ez? - kérdeztem megbotránkozva.

- Nálunk ez így szokás, - felelte Pombó.

- Ördög vigye a szokástokat, de ezt nem tűröm.

- Ne haragudjék, kérem: elveszem feleségül.

- Elveszed ám a chikagói tornyot.

- Hát nem engedi?

- Hogyan!

- Hát mit csinál vele?

- Én veszem el.

- Ön?

- Én!

Pombó kaczagott.

- De hiszen ez fekete! - kiáltotta nagy fölindulással.

- Hát aztán?

- Fehér ember! Fekete asszony! Ujjé! Milyenek lesznek a gyerekek! Ujjé! Kapucziner!

- Ez már mégis sok, - szóltam haraggal. - Takarodjál a szekérhez és hozz ide két üveg pezsgőt, abroszt és kétszersültet.

Pombó elsietett, én pedig taglejtésekkel igyekeztem megmagyarázni Évának, hogy Pombó nevetlen filkó, de meg lehet neki bocsátani, mert jó fiu.

Erre Éva is kaczagásba tört ki és úgy hátba vágott, hogy csaknem elbuktam.

Mit tehettem az afrikai szokás ellen?

Odatartottam neki ismét a hátamat.

XIII. Esküvő pap nélkül.

Pombó fölterített a gyöpre.

Évát karosszék híján gummivánkosra ültettem.

Pombó spiritusz mellett tojásrántottát sütt.

- Pombó, - szóltam meghatottan, - ez a tojásrántotta nevezetes határpontja az életemnek. Azt hiszem, innen indul ki családi boldogságom.

Aztán illendően felöltözködtem frakkba és fehérkesztyűbe, mint ez az esküvőknél szokás. Évára ráadtam fátyolnak a szunyoghálót. Pombó pedig a fekete liszter ruhámat vette magára.

Mindnyájan mélyen meg voltunk hatva. Én a legényéletemtől vettem búcsút egy meleg és hosszú gondolatban. Éva valószínűleg a leányéletre vetett búcsúpillantást. Pombó a tojásrántottára nézett.

- Isten, - szóltam ünnepélyesen a magas ég felé intézve szavaimat, - én Mummery Róbert vagyok, ez pedig itt Éva kisasszony. Tudod, hogy nincs papunk. Méltóztassál tudomásul venni az összekelésünket és jegyezz be bennünket, mint új párt a mennyei matrikulába.

- Amen! - szólt könnyekig elérzékenyülten Pombó.

Leültünk. Megettük a tojásrántottát.

Azután kikocsiztunk. Én Éva egészségére ürítettem a poharamat.

Éva az én egészségemért ivott.

Pombó mind a hármunk egészségét összegezve, úgy itta a pezsgőt, mint a tevé.

Éva a karomra hajtotta a fejét, úgy aludt. Én nem tudtam aludni. Egy szunyogpár rám vezérelte összes gyermekeit és jókedvű döngéssel bankettiroztak a testemen.

Bosszankodva kapkodtam utánuk.

A mint egyszer így fölkapok a levegőbe, a kezem egy félkemény tárgyba ütközött.

Rámarkolok, hát nem csekély meglepődéssel tapasztalom, hogy emberi láb lóg a fejem fölött a levegőben.

A mi a lógást illeti, már hallottam egy bizonyos Damokles úr felől efféle megjegyzéseket, de az a kardját lógatta s nem a lábát. S ez lényeges különbség.

- A láb nem Pombóé, - szóltam körültagogatva. - mert Pombót énekelni hallom; nem is feleségemé, mert az a karomon szendereg s lábai nem lehetnek a levegőben. Ergo, a láb másnak a lába.

Kiáltottam. Pombó hozzámfutott és egy gyertyával bevilágított a szekér alá.

Hát csakugyan láb volt a kezeim között.

A láb mozogni és rugni kezdett, a felső folytatása pedig a szekérben ordított.

Pombó megkötötte a lábat egy kötéllel. A szekér takaróját széthúztuk.

Egy feketeszemű, göndörhajú, fahéjszínű idegen nézett ránk a szekérből.

- Ki vagy? - kérdeztem bosszusan.

- Sárközi Pista, - felelte az és kimeresztett szemmel nézett rám.

- Honnan jössz?
 - Magyarországból.
 - Magyar vagy?
 - Az. Szegedi. Muzsikus vagyok a Prófétából.
 - Hogy kerülsz ide stukaturnak a nászágyam fölé?
 - Ugy uram, mint sajtban a kukacz. Kairóban jártam. Éheztem. Megláttam az ön szekerét. Belemásztam. Eszem, iszom, jól élek itt két hét óta.
 - Ez szemtelenség!
 - Üssön agyon uram, de most már nem tehetek róla.
- Az idegen szavai gondolkozóba ejtettek.
- Nem ütöm agyon, - szóltam, - ilyen erőpazarló munkához a nászójemen nincs kedvem. De hát mit szándékozik ezek után tenni?
 - Kérek egy heti gondolkozó időt, - felelt a magyar.
 - A kérelem indokolt, - szóltam méltósággal, - Pombóra bizom önt.
- És aludtunk tovább.

XIV. Utazás a levegőben.

Másnap éjjel tovább indultunk.

Én a lovon ültem. Éva a tevéen. Pombó az ökröket hajtotta. A magyar a strucczon lovagolt.

Mikor a kelő nap óriási fényküllői fölillantak az éghatáron, már a sivatag közepén állottunk. Pusztaság, homok mindenfelé, Itt-ott tevecsonatok és emberfejek fehérlettek. Hamletre gondoltam. Jó, hogy nincs mellettünk s nem mondhat monológokat.

Délfelé megsárgult az egész égboltozat.

Az állatok nyugtalanok voltak.

A teve a földre feküdt és hosszan elnyújtotta a nyakát a fejével együtt.

- A számum! A számum! - kiáltotta Pombó kétségbeesetten.

- Nem kell mindjárt megijedni, - szóltam a karavánhoz.

Azzal kiadtam a parancsokat, hogy a szekeret ponyvákka borítsák be. A szekér aljában szőnyeget terítettem. Jó hely volt az nekünk kettőnknek.

A szélvihar tetszése szerint tombolhatott a Szaharán. Szórhatta a homokot és söpörhette jobbra-balra a halmokat!

Talán fél napig tartott a vihar. Azután elcsendesült. Ki akartam bujni a ponyva alól, de éppen akkor olyan ordítás rázta meg a levegőt, hogy azonnal boldogult apám jutott az eszembe. Ez az ő hangja volt, mikor a fogát húzták.

Kinéztam a madzaglyukon, hát egy nagy hímoroszlánt láttam felénk ügetni, s utána mindjárt egy nőoroszlánt is. Valószínűleg felesége volt az előbbinek.

Ráugrottak a szekér tetejére és tisztán lehetett hallani, hogyan tépi negyven valódi afrikai oroszlánköröm a csomagokat.

Éva reszketve feküdt a földön. Én telhetetlenül ültem mellette. Folyton azt vártam, hogy Pombó és a magyar lőnek. Az én kezemügyében nem volt puska. Kiáltani nem mertem, mert az oroszlán egy szakítással szétnyithatta volna a ponyvát.

Egyszer csak trüsszögni hallok az oroszlánokat.

Ezek bizonyosan náthát kaptak a viharban, - gondoltam.

A következő pillanatban két lövés dördül el s az ordítás jogát Pombó átveszi az oroszlánoktól.

De már erre ki mertünk bujni a ponyva alól.

Az oroszlánok a földön fetrengve haldokoltak. Mellettük a két emberem ugrált örömeiben.

Kiderült, hogy az oroszlánok a paprikás dobozokba haraptak és szemük, szájuk tele lett paprikával, úgy, hogy Pombó, a ki a szekér belsejében húzódott meg, rájuk süthette a fegyverét.

Első gondom volt agyonlőni a haldokló oroszlánt.

Találtam. Királyi párját nemes mozdulattal lehelte ki. A párja már akkor megboldogult.

Csak aztán néztünk a teve és a struccz után. Rárónak csak a két púpja volt ki a homokból, a struccz pedig mellette egészen el volt temetve.

Bágyadt volt mind a kettő. Konyakot öntöttem a szájukba és vizes borogatást rakattam a fejükre. Éva fekete kávéfőzött nekik. Megitták és őszinte köszönetet fejeztek ki a szemeikkel.

- Verebek! - kiáltott föl ekkor a magyar, a magasba vizsgálódva.
- Nem verebek azok, - szólt Pombó, - hanem sasok. Az oroszlánra jönnek.

Négy hatalmas sas kerengett a levegőben.

- Várhatunk-e többet is? - kérdeztem egy zseniális ötlettől megkapva.
- Százat, - felelt Pombó.

- Átvitetjük magunkat a Szaharán, - jegyeztem meg röviden.

Azzal parancsot adtam ki, hogy az ökröket le kell lőni s az oroszlánokkal együtt a szekér tetejére kell rakni.

A szekeret erős kötelekkel fontuk körül. A fölösleges hordókat és az ökörtakarmányt kiszórtuk belőle.

A szekér belsejében így akkora üreg támadt, hogy négyen kényelmesen megülhettünk benne.

Mikor ezzel készen voltunk, Évát szőnyeggel betakarva, a szekérbe fektettem, magunk pedig vékonyabb lepedőbe rejtőzve vártuk a sasok megjelenését.

A négy sas leszállt.

Észre sem vették, hogy a lábaikra és a szárnyaikra köteleket hurkoltunk. Jóízűen pecsenyéztek.

Jött azután tíz, tizenöt, húsz, negyven sas.

Lázás sietséggel hurkoltuk a lábaikra a köteleket.

Azután szekérbe ültünk. Én lőttem.

A sasok föltrebbentek és a magasba szállva, magukkal ragadták a szekerünket is.

Az első kábultság után szédelegve tekintettünk alá.

A sivatag mintha lefelé sülyedt volna.

Fölöttünk száznegyven sasnak a szárnyai suhogtak. Árnyékot bocsátottak ránk és legyeztek bennünket a szárnyaikkal.

Én voltam az első, a ki fölráztam a feleségemet és társaimat a kábultságból.

Szivarra gyujtottunk. Így néztük tovább a szédítő magasságból a sivatagot, a melyen szeplőknek tündek fel az oázok és sárga hangyáknak az oroszlánok.

Attól tartottam, hogy a sasok hamar elfáradnak és visszabocsátanak bennünket a sivatagra. Azonban csalódtam. A sasok szélsősebességgel szállottak fölfelé. Lehet, hogy a lábakon érzett szorítás hajtotta őket, vagy azt hitték, hogy mi is emelkedve hajtjuk őket mindig föllebb és föllebb a holdvilágig.

Egy óra múlva már olyan magasságban voltunk, hogy a földet citromnagyságúnak láttuk volna magunk alatt, ha a felhők el nem takarják a szemeink előtt.

- No ha innen leesünk, - szólt a magyar, - azt ugyan megemlegetjük.

Pombó karikázó szemekkel tekintett lefelé.

- Pombó, - szóltam költői ihletésben, - pezsgőt!

A pezsgő durrant és habzott.

Komoly és ünnepélyes hangon szóltam:

- Afrika egében emelem poharamat az amerikai köztársaság egészségére!

- Éljen! - kiáltott a magyar velem koczintva.

Ittunk és ledobtuk a poharainkat a magasból.

Hadd nézzék hulló csillagoknak Afrika fekete népmilliói.

Azután unni kezdtük magunkat.

A magyar kártyázást ajánlott.

Huszonegyest játszottunk kókuszdióba, a mely a földön volt kifizetendő.

A magyar szerencsével játszott. Mindig nyert. Mindig husza vagy huszonegye volt.

Minthogy mindnyájan hozomra játszottunk, természetes, hogy nagyon is hazardul ment a játék.

A magyar két óra alatt Afrikának összes kókuszdió termését elnyerte, úgy, hogy nekünk már a jövő esztendei termésből is alig maradt valami.

Pombó e miatt fölingeredett.

Kétségbeesett erőfeszítéseket tettünk, hogy legalább a félesztendei termést visszakerítsük, azonban a magyar disznóban volt: egyetlen egyszer sem vesztett, sőt, - mert a tételt mindig megdupláztuk, - annyi kókuszdiót nyert tőlünk, a mennyi a föld kerekiségén a világ teremtése óta nem termett.

- A kártyaadósság szörnyű, - gondoltam ekkor sötéten, huszonnégy óra alatt nem tudom kifizetni, ergó főbe kell lőnöm magamat.

- Nyomorult paklizó! - ordított fel Pombó és torkon ragadta Sárközi Pistát.

- Ez nem paklizás, - felelt Sárközi elkékvülve, - Kukaczkék otthon mindig így játszanak.

- Elengeded-e hát a 99.176 ezer milliárd mázsa kókuszdiót? - ordította Pombó még mindig dühösen.

- Szívesen, - felelt Sárközi a nyakát körültagogatva, - nem is tudnám hova tenni azt a temérdek diót, magam is zsöllér vagyok otthon és az összes bútorem egy szivarskatulya.

Eközben a nap mélyen alattunk vérvörös tűzágyba huzódott és egy rongyos lilaszínű felleget húzott magára paplannak.

Helyette a hold mászott elő valamelyik afrikai erdőtől és olyan világítást cselekedett, mint egy világvárosi villamos lámpa.

Az éj szép volt. Tetszett mindnyájunknak. Éva az ölemben feküdt. Szemeit félig behunyva, tekintett a csillagos messzeségbe, a melyben út és irány nélkül szállottunk.

Egyszer csak valami súlyos tárgy koppant meg a czilinderem tetején s egyúttal föcscsent is. A koppanások és föcscsenések sűrűn követték egymást, úgy, hogy kénytelenek voltunk felhúzni az esernyőinket.

- Esik az eső - szóltam a társasághoz.

- Az afrikai esőt furcsának találom, - jegyezte a magyar, és a sárga folyadékot letörülte az arczáról.

Pombó vette észre, hogy nem az eső esik, hanem a sasok hullatják a jövő nemzedéküket tojásalakban.

- Ez jó jel, - szólt Pombó, - ereszkedünk lefelé.

Csakugyan így történt. A kötelek, melyek eddig hurokként kifeszülve állottak a sasok és a szekér között, az eddig vékony hangok helyett vastagabbakat hallattak.

- Ez g-hang, - jegyeztem meg Sárközi, a ki úglátszék zenetudós volt, - éppen úgy szól, mint a Csicsa nagybőgőjén a legalsó húr.

Amint lenézünk magunk alá, látjuk, hogy lenn is ragyognak a csillagok.

- Jézus Mária, - szóltam meglepetten, - a naprendszer közepén vagyunk.

- Mondtam, - üvöltötte kétségbeesetten Sárközi, - hogy ne bizzuk magunkat sasokra: ezek a buta madarak olyan messze fölvisznek bennünket az égbe, hogy vissza sem találunk.

Pombó figyelmesen nézett alá, aztán nyugodtan így szólt:

- Alattunk a tenger van.

Ez megvigasztalt.

Előkaptam a puskámat és a sasok közé lőttem.

A sasok ijedten rebbentek föl újra és más irányba repültek a szekérrel.

A hajnali világosságnál erdős földet láttunk magunk alatt.

A szekér lassan és egyenesen ereszkedett lefelé, míg végre egy banánerdőbe zuhantunk.

XV. Majom-öngyilkosság és ürge-románcz.

A szekér kifordult. Mi is kifordultunk.

A mint feltápáskodtunk a földről, azonnal lőttem egy pár afrikai madarat. Megsütöttük. Megettük. Azután álmra hasaltunk.

Azt hittem, hogy az illatos erdei fűben, a pompás őserdő kebelén jól fogok aludni. Azonban csalódtam. Rossz álmaim voltak. Azt álmodtam, hogy derék new-yorki szabómnál, Schmitt John Jakabnál vagyok, a ki a szobájába akar vezetni, de az ajtó kulcsa helyett az én orromat fogja meg és azon csavar egyet kegyetlen szórakozottsággal.

Fölébredtem.

A ki az orromat csavarta, nem Schmitt John Jakab volt, hanem egy nagy szőrös, afrikai gorilla.

Pofon vágtam.

Elszaladt.

Akkor láttam, hogy a szekerünkön egész majomtábor ugrándozik. Ugyancsak pakoltak a tolvajok.

- Ébredjetek! - kiáltottam a társasághoz és célba vettem egy majmot, a mely vezérnek látszott a többi között.

Mondom: célba vettem.

De nem lőttem.

Eszembe jutott ugyanis Darwin és arra gondoltam: hátha rokonvért ontok.

A majmokat ugyancsak megkergettük.

Egy érdekes arcú majom a patronainkat lopta meg. Fölszalad velök egy magas fának a sudarára és ott ropogtatta a patronokat, mint a hogy a diót szokták a fogai között. Egyszer csak elsült az egyik patron és a magasba vitte a fejét.

A majom ijedten kapott a feje után, de már későn: nem jutott többé hozzá.

Ez volt az egyetlen majom-öngyilkosság, a mit életemben láttam.

Nem is üldöztük őket tovább. Összekötöttük jól a csomagjainkat és tűz mellé telepedtünk. Az éj hűvös volt. A meleg jól esett.

Pombó a tűz mellett ülve engedelmet kért, hogy énekelhessen.

A feleségem iránt való tekintetből megengedtem ezt neki, csupán azt kötöttem ki, hogy ne ordítson.

Pombó egy mélabús szerecsen-nótába kezdett, mely így hangzik:

Kanga	Irgendi kling
Varanga	Obopobo tondó
Dimandi banda!	Kilári vakondó
Pende	Plink, plank.
Lepende	

Mindnyájan meg voltunk hatva. Pombó sírt. A feleségem zokogott. Sárközi csuklott. Nekem úgy omlottak a könnyeim, mint egy amerikai felhőszakadás.

- Mi az értelme ennek? - kérdeztem, a könnyeimet törülgetve.

Pombó érzelmi csuklásoktól megszakgatottan mondotta el:

Ürgécském	Csizmácskát
Bürgécském	Huzok a fejedre
Gyere a mezőre,	És ha süt a nap,
Virágos	Az nagyon szép lesz.

Mindnyájan elmerengve ültünk a tűz körül, s az ürgécskéről gondolkoztunk, a melyet az afrikai ősköltészet olyan csodás bűbájjal örökített meg ebben a románczban.

XVI. Az udvarias elefánt.

Másnap elefántot fogtunk.

Az elefánt-fogás nem nehéz mesterség. Csak egy sűrűn bekerített hely kell hozzá és egy elefánt. Az elefántot be kell hajtani a sűrűn bekerített helybe s azzal el van fogva.

Csináltunk tehát sűrűn bekerített helyet és találtunk hozzá három elefántot.

Az elefántok inni mentek a partra.

Jóízűen ittak szegények. Hogy is gondolták volna, hogy rabságba esnek.

Puskalövésekkel és kiáltásokkal behajtottuk őket a bekerített erdőrésszebe s a bejárást elzártuk égő fagallyakkal.

Az elefántok eleinte dühösködtek, de háromnapi koplalás megalázta őket. Mohón ittak a Pombó dézsájából és a kezeinkből ették a falevelet.

Két hét múlva olyan nyájasan néztek ránk, mintha mi teremtetjük volna őket, s nem a jóságos Isten, a ki gondoskodik arról, hogy Afrikában szekérhúzó nélkül ne maradjon az ember.

A harmadik héten Pombó bement hozzájuk és a szokott adagoknál több eledelt vitt be magával. Az elefántok örömmel vették örül és bizalmasan kotorásztak a kötényében. Évának annyira tetszett ez a jelenet, hogy neveikkel jutalmazta meg őket:

A legöregebbet *Kundinak*, a feleségét *Pundinak*, a gyermek-elefántot pedig *Pukundinak* nevezte el.

Az elefántok jókedvű ormánylóbálással fogadták ezt a kegyet.

Azonban egyszer csak megváltozott a hangulat. Kundi körülkapta az ormányával Pombót s az ormányát hirtelen kipöndörítve, a magasba emelte.

Pombó rémületében kiáltani sem tudott. Mi meg majd kővé váltunk.

Azt hittük, hogy az elefánt lecsapja őt a magasból és rátipor.

Azonban nem így történt. Az elefánt szelíden mosolyogva eresztette le közénk és udvariasan búcsút intve hátat fordított.

- Meg vannak szelidülve! - kiáltotta örömmel Pombó. Mi akkor ocsúdtunk föl az ijedelemből. Pombó gyors magyarázatot mondott:

- Az elefánt, - ugymond - hamar megérti a helyzetét. Engem azért emelt a magasba, hogy éreztesse az erejét, s azért bocsátott le a tulsó oldalon, hogy bemutassa az udvariasságát.

Akkor az elefántokat ünnepiesen kibocsátottuk.

Pombó nem csalódott. Annyira szelidek voltak, hogy bárányokként követtek bennünket, a kis Pukundi pedig annyira szerette a feleségemet, hogy néha meg is ölelgette az ormányával.

XVII. Puma ő felsége.

Mikor a telepünkhöz érkeztünk, az én sátoromból egy fekete alak lebbent ki és eltűnt a fák között.

- Ember volt, - szóltam megdöbbenve.
- Olyan volt, mint az árnyék, - jegyezte meg Éva.
- Tolvaj bennszülött, - szólt Pombó, - bizonyos, hogy lopott.
- Ha tolvaj, visszatér, ha visszatér, megfogjuk.

Az én gondolatom volt, hogy gödröt ásunk a sátorban, még pedig tölcséralakot, hogy ki ne tudjon belőle mászni.

Mikor elkészültünk az ásással, sétálni vittük az elefántokat. Ráültünk a hátukra és az őserdő fáiról virágot tépegetve, andalogtunk a jószagú afrikai levegőben.

Félnap múlva tértünk vissza.

A fekete már akkor benne volt a veremben. Ugrált mint a bolha, de persze: hiába. Visszaesett mindig. Mikor észrevett bennünket, leguggolt és a térdjei közé rejtette arcát.

- Ki vagy? - kérdezte Pombó.
- Senki sem vagyok, - felelte a fekete.
- Miért jöttél ide?
- Gombát kerestem az erdőben.
- Hová való vagy?
- Kokoróba.
- Hol van az a Kokoró?
- A völgyben.
- Ki az uralkodótok?
- Puma király, az Isten éltesse.
- Bepanaszollak neki, hogy megloptál bennünket.
- A király okos. Azt feleli rá, hogy tíz ujja van az embernek.

Puma király okossága meglepett bennünket.

- Hát nem bűn nálatok a lopás? - kérdezte Pombó.
- Kokoróban bűn, de azon kívül nem, - felelte a fogoly, - mert a vagyonunk csak így szaporodhatik.

Ez aztán a jó alapokra fektetett nemzetgazdaság! - gondoltam.

A fekete ijedten meresztette rám a szemeit. A fogai vaczogtak.

- Azt hiszi ez a bolond, - szólt Pombó kaczagva, - hogy ön az ördög, mert Afrikában fehérnek képzelik az ördögöt.

Elhatároztuk, hogy a feketével kivezettetjük magunkat a rengetegből.

Kihúztuk hát a gödörből, jól tartottuk pálinkával és adtunk neki egy papiros-csákót.

A szerencsen tótágast állt előttünk annak jeléül, hogy szíve mélyéig meg van hatva és hogy örökre lekötöztünk marad.

Az utazás szép volt. Az elefántok jóakarató buzgósággal húzták a szekeret. Pukundi vidáman polkázva szaladgált. Pombó pedig valami énekre gyújtott, a melytől ugyan az én fülem ájuldozott, de Éva, meg a kokorói szerencsen el voltak ragadtatva.

Reggel egy magaslatra értünk.

Alattunk a völgyben egy rakás méhköpűalakú házat láttunk és körülötte kukoriczaföldeket.

A vezetőnk büszkén mutatott oda.

- Ez itt Kokoró, - szólt, - Puma király ő felségének az országa.

Elhatároztuk, hogy ajándékot küldünk a királynak és útlevelet kérünk tőle.

Összecsínáltunk hát egy cigarettahülziszkatulyát, egy rézgyűrűt és egy szappant s Pombót útnak indítottuk a feketével.

Míg ezek odajártak, Sárközi kipingálta az elefántokat krétával és vörös festékekkel. Éva ebédet készített. Én pedig frakkba öltözködtem és új czilindert tettem a fejemre.

Néhány óra múlva nagy népcsoport közeledett felénk.

Elöl jött Pombó. Utána egy széken magasra emelve hoztak valakit.

Az volt Puma király.

Elhízott vén szerencsen. Az ábrázata pufók, fekete. Ajkait megirigyelték volna a cseh trombitások.

Meghajtottam előtte magamat és így szóltam:

- Felség, üdvözlöm önt az amerikai köztársaság nevében.

Amint később megtudtam, Pombó így tolmácsolta ezt:

- Fölséges és fényeshasú király, unokaöccse a napnak és testvérbátyja a holdvilágnak, minden talponjárók fejének ura! Tündöklő bölcsességednek híre vonzott engem ide a fehérek országából s bár nem vagyok rá méltó, hogy ragyogó szemeidnek pillantásában részesíts, engedd meg, hogy hódolattal üdvözljelek.

A kokoróiak ordítottak örömükben, Puha király pedig kegyelmesen vigyorgott.

Valamit kvartyogott azután és leszállott a trónusáról.

Bemutattam neki Évát, Sárközit és az elefántokat. A király valami megjegyzést tett, a mely Pombó szerint a következő volt:

- Mutass be valami jó gyomorbavalót is.

- Bonts fel egy üveg pezsgőt, - szóltam Pombónak.

- Majd bizony, felelt ez, és nem csekély megrémüléssel láttam, hogy egy üveg Brázay-féle spirituszt nyújt át a királynak.

A király belötyentette a spirituszt és csettentett a nyelvével.

- Látja, uram, - szólt Pombó, - jobban ízlik ez neki, mint a pezsgő.

A király hátraintott.

Három kifordított száju szerencsenő állott elő.

- Ezek a testvéreim, - szólt hozzám, - válassz magadnak.

- Köszönöm, - feleltem, bármennyire megtisztelő is rám nézve, hogy felségednek sógora lehessenek, vallásom tiltja, hogy több feleséget vegyek egynél.

- Nem szabad visszautasítani, - szólt Pombó, - válasza a középsőt, aztán adja nekem.

Puma helyeslően bólintott a fejével. Még egy üveg spirituszt megivott, azután a széken nem tudván többé megülni, az egyik minisztere hátán vitette haza magát.

Sárközi, a ki eddig hallgatott, fölszólalt, hogy ő is meg akar házasodni.

Pombó kivezette a sátor elé és így szólt Puma király nemzetségéhez:

- Emberséges kokoróiak! Ihol egy becsületes legényember. Meg akar házasodni. Két rézgyűrűt ajánl föl egy asszonyért.

A kokoróiak egymást gázolva kínálhatták a lányukat.

Sárközi kiválasztott egy kövér fekete hölgyet, én pedig összeeskettem a két párt ott a nemzet színe előtt.

Alig hogy elrebegik a holtomiglant, a nép fölött magasra emelnek egy síró fekete porontyot és Pombó feleségének, Pikának az ölébe teszik.

Pika elkapja, összevissza csókolja és azután a kebeléhez fogja, a hol a kölyök mohón dőzsöli a tejet.

Pombó néz és hüledezik. Én megbotráncokozom. Sárközi gunyolódik.

- De hamar megszorodtál, - mondja, - nem félhetsz, hogy kihál a familiád.

- Afrikai szokás, - mentegetődzött Pombó.

- Te Treszka, - szól Sárközi a feleségéhez fordulva - talán bizony neked is...

Treszka tiltakozott ezen föltevés ellen.

- Derék Pombó, szóltam elérékenyülten, - fogadd részvétemet.

- Nem tesz semmit, - felelte Pombó, - legalább unokát viszek az apámnak.

Bámultam ezen az afrikai fölfogáson.

Pombó egy tükördarabért és egy üveggombért nyolcz bárányt és hat tyúkot vásárolt. Vettünk továbbá egy szekeret is, mert három házaspárnak az eddigi nem volt elég tágas.

A kokoróiak tanácsára déli irányban indultunk tovább. Arra fekszik, - mondták, - Makogóország, a melyben Katango király uralkodik dicsőségesen.

XVIII. A fehér hegyek országa.

Az utazásunkat követő éj nem volt valami tulságos kellemes.

Pombó porontya ordította.

Sárközi dühösködött is e miatt, de Pombó békés megnyugvással ringatta karján a gyereket és futkozott vele a szekerek mellett.

Másnap Pombó azzal a kéréssel állott elő, hogy kereszteljem meg a fiát, mert valószínűleg az ördögök kínozzák.

Sokáig törtük rajta fejünket, hogy mi nevet adjunk neki. Végre is azzal oldottuk meg a kérdést, hogy a kalendárium összes neveit kalapba raktuk és egyet kihuzattunk a gyerekekkel.

A név Jakab volt.

Pezsgővel kereszteltem meg, s kijelentettem Pombónak, hogy ha nincs kifogása ellene, püspökké nevelem.

Sárközi roppant szerelmes volt a feleségébe. Egész úton csókolgatta a kis feketét, úgy, hogy ez alig győzte Sárközit pofozni.

Az emberhangtalan őserdőben kellemes volt az utazás. Pombó Jakabot az ölében ringatva, énekelt. Sárközi hegedült a feleségének. Én pedig Évával csevegtem.

Éva már akkor kitűnően beszélt angolul.

- Mondd csak édesem, - szóltam hozzá, - hogyan van, hogy még a családomról nem beszéltél nekem?

Éva arcza elborult.

- Az én családi viszonyaim szomorúak, - szólott búsan, - apámat, anyámat megették.

- Megették? - kiáltottam fel elsörnyüködve - és mik ették meg?

- Az osziebák.

- Mik azok?

- Emberek.

- Szörnyűség!

- Ott voltam én is.

- És téged nem bántottak?

- El akartak vinni Kairóba.

- Eladni úgy-e?

- Ugy van.

- Ez akkor volt, mikor elszöktettelek?

- Akkor.

- És miért ették meg kedves szülőidet az osziebák?

- Azok úgy szokták. Elkalandoznak a környéken: berontanak a békés falvakba; néha a mezőről ragadják el az embereket és megeszik. Mi a falu végén laktunk. Apám a király öcscse volt.

- E szerint hercegnő vagy.

- Az.

- Ugy veszem észre, jó familiából házasodtam. Apám lelke meglegedetten bólinthat a fejével. De folytasd szentem.

- Nagy tiszteletben éltünk. Engem tyúkhúson és dinnyén neveltek. Azt mondták, szép gyermek vagyok és hogy király vesz el feleségül.

- Légy nyugodt: a ki egy egész világrészt fedez föl, az magasabb rangú a királynál.

- Egy éjjel körülvették a kunyhónkat az osziebák. Apámat, anyámat megkötözték. Elvezették. Megették.

Éva sírt. Én is sírtam.

Kijelentettem, hogy nem nyugszom addig, míg minden osziebának ólmot nem lövök a hasába.

XIX. Afrikai különösségek.

Egy lejtős helyen hirtelen visszahorkant az elefánt.

Azt hittem, kígyótól ijedt meg. Lenéztem a földre, hát egy fekete emberfejet láttam ott a fű között. A fej göndör hajjal volt borítva. Szemeinek fehére fölfelé forgott. Ajkain a rémület kiáltása tört ki. Mindnyájan megdöbbenve és megiszonyodva néztük az eleven fejet, a mely mint a gomba, úgy virított a fű között.

Sárközi adott hangot először:

- Nini, - szólt álmélkodva, - hát itt teremnek a szerecsenfejű dohánybögrek.

Pombó az ijedt fejhez fordult és interviewoló hangon kérdezte:

- Ki vagy?

Az hebegve felelt:

- Mgatoga.

- Ember vagy-e, vagy bögre?

- Ember vagyok.

- Hova lett a tested?

- Alattam van a földben.

- Hát a földből nőttél?

- Nem: úgy ástak be ide.

- Kik ástak be?

- A rokonaim.

- Miért ástak be?

Mgatoga feleletére vakarózva siettünk tovább.

Körülbelül egy hétig utaztunk, míg végre a fehér hegyek tetejére érkeztünk.

A hegyek a mészkövektől voltak olyan fehérek. A tetejükön csak gyér növényzet termett. Sárközi mindenáron a meszelőket kereste, mert úgy okoskodott, hogy az afrikai mészhegyeken okvetlenül kell meszelőligeteket találnunk.

Pombó, a ki szintén értett valamit a botanikához, nagy elismeréssel nyilatkozott Sárközi ebbeli tudományáról.

Az oromra érkezve, búbájos látvány tárult elénk. Magunk alatt láttuk egész Afrikát. Olyan ez, mint egy rongyos sárga abrosz, a melyen részeg emberek spenótot élveztek.

A hegytetőn volt egy nagy, hófehér kőszikla. Tintába mártott ujjakkal a következő szavakat írtam az oldalára:

AZ AMERIKAI KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN
ÉN
MUMMERY RÓBERT
E HEGYET LEFOGLALOM
ÉS „ÉVA LELKE”
NEVET ADOK RÁJA.

E birtokbavételről szóló több ezermázsás kőokmányt Pombó és Sárközi láttamozták, és pedig - mivelhogy írni nem tudtak, - olyaténképpen, hogy odanyomták a tintába mártott tenyereiket.

A legelső völgyben sátort vertünk.

Sárközi elment a feleségével együtt a patakhoz picézni. Én vadásztam. Pombó tüzet rakott. Az asszonyok a konyhaedényeket készítették elő.

Lőttem is egy afrikai nyulat. Pombó kisütötte ugyan róla, hogy nem nyul, hanem szerencsen-macska, de ez engem nem zsenírozott. Az európai hotelekben megszoktam. - Sárköziéket hiába vártuk a pecsenyéhez. Kénytelenek voltunk a saját egészségünkre fordítani.

Mikor már jóllaktunk, mindnyájunkat elfogott az aggodalom, hogy Sárköziéknek valami baja történt.

Pombó felugrott és elrohant a patak felé. Félóra mulva sápadtan és verejtékezve tért vissza.

- Sárköziéket elfogták! - kiáltott már messziről.

- Kik? Hol? Miért?

- Nem tudok egyebet, minthogy nyomokat láttam a patak partján.

Alig, hogy ennyit is mond, egy fekete csapat tűnik fel a fák között.

Előveszik a nyilaikat s ezek zenélő zúgással repülnek felénk.

Volt annyi eszünk, hogy lehasaltunk.

A nyilak mindössze az elefántokat csiklandozták meg.

Egy marok madársörétet tettem a puskám csövébe és közéjük lőttem.

A feketék felordítottak. Három fekvő maradt. A többi elfutott.

A három fekvőt persze befogtuk. Egyik a bokájában volt találva, a másiknak a szemöldökét vitte le a sörét, a harmadik meg a czombjában bénult le.

Megvallották, hogy ők fogták el Sárköziéket.

Rövid tanácskozás után abban állapodtunk meg Pombóval, hogy a szemöldökvesztett szerencsent elküldjük a királyhoz, s egy rézgyűrűt adva ajándécul, megizenjük, hogyha Sárköziéket visszaküldi, mi is szabadon bocsátjuk a két harcosát. Ha pedig nem küldi vissza, villám-eregető botjainkkal nemcsak ezt a két emberét istennyilázzuk le, hanem az összes nemzetét, felséges ő magával együtt.

A fekete lement.

Míg odaértem, kikérdeztem a két foglyot, hogy minő szokások vannak az országukban? (Ha Európába visszatérek, legyen miről felolvasni.)

- Ki a királyotok?

- Gambo ő felsége, az isten növeszsze meg zsiradékát.

- Szeretitek-e?

- Több mint húsz éve uralkodik, de eddig még senki sem panaszkodott rá.

- És miért nem?

- Mert a ki panaszkodik, leütteti a fejét.

- Ezek szerint ő szolgáltat igazságot is?

- Általános megelégedésre.

- Hogyan ítél például abban az esetben, ha te ellopod a társad kecskéjét, és ez téged bepanaszol.

- Én kapok huszonöt bambuszt, mert loptam; ez kap huszonöt bambuszt, mert nem vigyázott a jószágára.

- És a kecske?

- Azt a király megeszi.

Megérkezett a király küldöttsége, tíz szálas makogói ember.

Azt izente a király, hogy nem bánja, akármit csinálók a két fogoly feketével. Van az országban elég fekete ember. Hanem gyűrű az kevés van: adjak még tizet, hazabocsátja Sárköziéket.

Az én két fogoly emberem dühtől lángoló szemekkel hallgatta az üzenetet.

A kívánt gyűrűket átadtam a küldöttségnek, sőt még meg is toldottam egy gyertyatartóval, csak hogy Sárköziéket minél hamarabb visszabocsássák.

A küldöttség elgyalogolt.

A két fogoly néhány szót váltott egymással. Aztán kinyújtották a karjaikat és egymásnak a malaczkájába (musculus) beleharaptak.

- Vérszerződés, - magyarázta Pombó.

- Mire? - kérdeztem meglepetten.

- Ezek hallották, mit izent a király s megesküdtek, hogy mihelyt kiszabadulnak, megölik.

- Nem féltek? - szoltam a feketékhez, - agyonver benneteket a nép.

- Dehogy, - feleltek azok, - a mi népünk felvilágosodott. Aztán a királyok is megszokták már, hogy gyilkosság által mulnak ki a világból.

A két feketét nem bocsátottam szabadon.

Megvártam a király második küldöttségét.

A miniszterek voltak.

Szertartásosan hajlongtak előttem. A két ujjuk közé fogták az orromat. Én is az övéket. Itt ez a módja a köszöntésnek.

- Ő felsége maga alá zta volna hozzád magát, - szolt a szónok, - de olyan részeg, hogy nem tud egyenesen ülni. Az alkudozást tehát mi kezdjük meg.

- Kezditek? Az én véleményem szerint, már be is van fejezve.

- Zsarolni akarnak, - jegyezte meg Pombó.

A miniszter vigyorogva felelt:

- Fehér emberrel még nem alkudoztunk és így nem tudhatjuk az értékét.

- Hallgattak előttek a harcosok, a kiket megkergettem?

- Nem. Azt mondták: valami tüzpöködő botod van, a mely nagyot pukkan és kellemesen hat a fülekre.

- És öl.

- Nem félünk tőle.

- Melyitek mer hát kiállani a botom elé?

Egyik sem érzett kedvet ehhez a mulatsághoz.

Láttam, hogy rájuk kell ijeszteni.

- Mit adtok cserébe, - szóltam, ha az elefántomat a villamos botommal megölöm?

- Tíz fehér ökröt, - felelt az egyik miniszter.

- Elhihetem? - kérdeztem Pombót.

- Zálogul vesszük a talizmánjaikat.

A miniszterek ebbe beleegyeztek.

Robbanó golyót tettem a puskámba és elővezettem az elefántot.

A szemébe célloztam.

A puska eldördült és az elefánt élettelenül zuhant a földre.

A miniszterek nem tudtak szóhoz jutni. Ijedten meresztették a szemüket hol rám, hol az elefántra, melynek fején kis seb mutatta, hol ütött bele a menykő.

- Hiszitek-e hát, - szóltam, - hogy hatalmamban vagytok.

A miniszterek hasrafeküdtek előttem.

XX. Sárközit akasztják.

A sátorunk mögött volt egy fa. Arra másztunk. Arról távcsövön be lehetett látni a faluba.

A király az udvaron ült egy karosszékekben.

Dühösen verte az asztalt a miniszterek előtt.

Azok hevesen magyaráztak, de a király nem akarta őket megérteni.

Intett a hóhérnak.

Az egy T alakú csőbe ácsosztotta a legényeivel az udvar közepére.

- Akasztófa, - magyarázta Pombó.

- Kik akasztanak?

- Valamelyik minisztert.

- Vagy Sárközit.

- No, ez szép mulatság lesz.

Izgatottan vártuk az elítélt megjelenését.

Sárközit és feleségét vezették elő.

Össze voltak kötözve szegények mind a ketten.

Sárközi ránézett az akasztófára, nem tetszett neki.

Felesége térdre hullva könyörgött kegyelemért.

A király a fogait vicsorgatta.

A fa tetején állva, tétlenül kellett néznünk, hogyan viszik szegény jó barátunkat az akasztófa alá.

Éva sírt.

Pombó káromkodott.

Én lekiáltottam a két fogolynak, hogy menjenek haza.

A hóhér, - egy vöröstollakkal megtűzködött fejű izmos szerecsen, - fölűszedett az akasztófára, mint a majom.

Két hurkot kötött az akasztófa két ágára.

Az egyik hurokban és isten kegyelmében a fiatal asszony boldogult meg.

A másik hurkot Sárközi nyakába dobták.

Mikor elvágta kezén és a lábán a madzagot, Sárközi hirtelen megfordult és a kezeire állott.

A király és udvara meglepetve nézték ezt a felfordulást.

A mi kezünkben reszketett a távcső.

Sárközi nem sokáig állott így. Óriási kereket vetett a levegőben, úgy, hogy a hóhérok és testőrök ijedten futottak széjjel. Maga a király is hanyatt esett a székében.

Sárközi kicigánykerekezett a faluból, s mikorra a makogóiak a meglepetésből magukhoz tértek, már túl volt a hatalmukon.

Eléje futottunk és örömkialtásokkal fogadtuk.

A rogyásig kimerülten érkezett hozzánk.

Néhány percz mulva a makogóiak is előtűntek. A hóhér vezette őket. No, közjük is durrogattam úgy, hogy eszeveszetten rohantak a másvilágra és vissza a falujokba.

XXI. A csimpánz legendája.

Estefelé meghozták a miniszterek az ökröket.

Ismét közeledtek az orromhoz, de én haraggal utasítottam el őket.

Sárközi a feleségét siratta.

- Egyetlen egyszer juthattam feleséghez, azt is felakasztották, - szólott búsan s különösen aggasztotta az, hogy otthon, Szegeden nem hiszik el ezt az esetet.

Mielőtt elindultunk volna, még egy búcsúpillantást vetettünk a távcsövön át a faluba.

A király udvarán két kést láttunk.

Egyik az akasztófán lógó foglyunk szájában volt keresztbe téve.

Másik a király szívében állott.

Siettünk ettől a helytől.

A szekerekbe ökröket fogtunk. Pombó gyászdalokat énekelt. Sárközi sóhajtozott. Körülöttünk a papagályok ezrei rikoltoztak.

Délután sátort vertünk. Az asszonyok főztek. Mi pedig a gyepre hasalva aludtunk.

Pikának a sikoltozása vert föl bennünket.

- A Jakab! A Jakab!

- Mit csinál a Jakab?

- Megy a majommal.

A kis Jakabot csakugyan egy csimpánz ragadta el. Ágról-ágra szökött vele a lombok között és eltűnni igyekezett.

Lehetetlen volt rálőni Jakab miatt.

Futva kísértük hát fától fáig, s a lombok sűrűje nem akart véget érni.

Végre egy ritkáson megszorult a majom.

Le akart futni a fáról, de alatt én álltam; majd meg visszatérésre gondolt, de a szomszédfán Sárközi letördelte az átvezető ágakat.

- Menj vissza, - szólt Pombó Sárközihez, - és értesítsd az asszonyokat.

- Már azt nem teszem, - felelt Sárközi, - ebben az országban minden út az akasztófához vezet.

Míg vitatkoztak, a majom szoptatni kezdte Jakabot.

- Most lőjjön, - szót Pombó.

Fölemeltem a fegyveremet, de újra le is bocsátottam.

- Arra nem is gondoltunk, - szóltam Pombóhoz, - hogy ha a majmot most lelövöm, Jakab éhen marad.

- Ez igaz, - felelt Pombó a homlokára ütve.

A kis Jakab valóban jókedvűen és látható élvezettel uzsonnázt a majomtejtel.

Egyszer csak ordítás harsog az erdőben s Pombó felkiált:

- Hamar a fára!

Alig voltunk három méternyi magasságban a fán, midőn egy sárga szőrű himoroszlán szökött ki a bokrok alól és egyenesen aláuk ugrott.

A következő pillanatban egész csorda oroszlán volt alattunk.

Én eddig azt hittem, hogy az oroszlánok csak párosával járnak, azonban Pombó megmagyarázta, hogy mint a heringek a tengerben, a gólyák a levegőben, akképpen az oroszlánok is összegyűlnek bizonyos időben és zajosan léteznek.

Az oroszlánok fölemelt fejfel ordítottak és olvasgattak bennünket. Nem tudom, hány kilóra becsülték külön-külön az egészségüket, de azt láttam rajtuk, hogy még ebéd előtt vannak.

Sárközi remegett.

Pombó magasra húzta a lábait.

Csak én voltam nyugodt.

A mint az első oroszlán rá ágaskodott a fa derekára, fejbe lőttem.

Az oroszlán visszarogyott a földre és felfordult.

Ekkor aztán megkezdtük az egész csorda kivégzését. Pombó és Sárközi egymásután eregették lövéseiket az oroszlánokra.

Valamelyikök a fületem is átlőtte, mire angol flegmával jegyeztem meg, hogy köszönöm a bókot, de én nem vagyok lelőni való oroszlán.

Tíz percz mulva harmincznégy, vérrel beföcskendezett oroszlán feküdt holtan a fa alatt.

Azonban a majom még mindig nem volt elfogva.

A lövésektől megrémülve ült a fa legfelső ágán. Jakab az ölében édesen aludt.

- Lőjtek, - kérdeztem Pombót.

- Nem lehet, - felelt ez - elevenen kell elfognunk.

Nem sokáig kellett várnunk. A majom ki volt merülve; s a mint Jakab szopott, féloldalt dőlve bóbiskolt.

Lépésről lépésre, óvatosan haladtunk fölfelé.

- A majom hortyog, - súgta Sárközi.

- Pszt!

- Pombó a gyereket kapja meg, mi pedig ketten a majmot a torkánál fogva.

Éppen hozzákészültünk a munkához, midőn Sárközi följobb akarván lépni, ág helyett szeleségből a majom farkába kapaszkodott.

A majom megfordult. A hátsó lábaival fogózkodva lógott lefelé és a fogát csattogtatta.

Pombó elkapta a fát. A majom pofon karmolta Sárközit, nekem pedig a hajamba kapaszkodott és úgy rázta a fejemet, hogy önkénytelenül is istenben megboldogult jó apámra kellett emlékeznem.

Végre is kirántottam a peneczilusomat és oldalba böktem vele.

Lefordult.

Az afrikai holdvilágnak fehér fényhava borította az erdőt. Tisztán láttunk mindent, akárcsak nappal.

Először is Jakabot vizsgáltuk meg. Nem volt azon egy karczolás sem.

A vén majom az oroszánok között vonaglott. Az oldalán lévő sebre tapasztotta a kezét és olyan fájdalmasan nyöszörgött, hogy megesett rajta a szívünk.

Néhány percz múlva egész sereg majom vette körül a vén haldoklót. Egyik az ölébe vette a fejét és a fájdalomnak leírhatatlan kifejezésével nézett reá.

A többi majom mély részvéttel guggolta körül a haldoklót. Két fiatal pedig ég felé fordított arczzal vonított.

Ezek a fiai voltak.

A vén majom karjai erőtlenül hanyatlottak alá. Testén a halál galvánjátéka látszott. Még egyszer megmozdult. Odanyujtotta szőrös tenyerét egy aggastyánmajomnak búcsúzóul. Azután a szeme fehérje fölfelé fordult. Megszűnt élni.

Pillanatnyi csend állott be. A majmok mintha imádkoztak volna.

Magunk is meghatottan guggoltunk az ágakon, s mind a hárman arra gondoltunk, hogy valamelyik ősnagyanyánknak a haldoklását láttuk.

XXII. Mummery Csicsa.

Pika már várt bennünket a sátor előtt.

Intett, hogy zaj nélkül közeledjünk. Éva nem beteg. Csak alszik.

Beosont lábujjhegyen a sátorba s egy bepólyázott kis porontyul tért vissza.

Az a kis poronty az én fiam volt.

- Mummery-typus, - szólt Pombó nevetve.

Sárközi arra kért, hogy magyar nevet adjak neki. A Csicsa nevet ajánlotta.

Ez a név mindannyiunknak tetszett. Valami sajátos zamatot hangzású névnek találtuk.

A keresztelezés még aznap meg is történt. Sárközi volt a pap. Pombó a keresztapa, Pika a keresztanya.

És nagyot ittunk.

XXIII. Spanyolok Afrikában.

Éva gyöngélkedése miatt gondolnunk sem lehetett arról, hogy tovább utazzunk.

Eljártunk hát a környékre vadászni.

Egyik nap Sárközit vittem magammal, másik nap Pombót. Valakinek az asszonyok mellett kellett maradni, hogy esetleg védje őket s két egymásután hangzó lövéssel értesítsen bennünket is a veszélyről.

Egy este madártojásokat szedtünk a fákon.

Pombó figyelmeztetett, hogy idegen hangokat hall.

Az én amerikai fülembe csak néhány percz múlva hatoltak be ezek a hangok.

- Emberek közelednek, - szólt Pombó.

Csakugyan emberi hangok voltak. Durva kiáltások vad zürzavara; néha egy-egy fájdalmas kiáltás.

Pombó egész testében megrázkódott.

Én a sűrűbb lombok közé húzódtam, és az ölembe vettem a puskámat.

Nem sokáig kellett várunk.

A fák között összekötözött feketék tűntek elő. Mögöttük hat európai fegyveres ember ballagott.

A rabszolgák bágyadtan, kínos erőlködéssel vonszolták a lábaikat. Némelyik megrogyott. Korbácscsal vertek bele erőt.

Mikor odaérkeztek ahhoz a fához, a melyen mi ültünk, a vezető, egy kecskeszakállú spanyol, megállította a menetet.

A fa alá húzódtak. Letelepítették a rabszolgákat is.

- Itt alusznak, - sugta Pombó.

A rabszolgák fáradtan dőltek el a gyepen. Egyrésze azonnal el is aludt. Másrésze nyögött, sóhajtozott, zokogott.

Egy fekete száraz gallyakat hordott a fa alá.

- Ezek lefüstölnek bennünket, - szóltam aggódva.

Pombó mély részvétellel nézte honfitársait.

- Ne tartson tőle, - felelt. - Szelet érzek. Az eltereli tőlünk a füstöt.

- De ha megáll a szél?

- Akkorra a tűz is elalszik.

- De ha nem alszik el?

- Akkor befogjuk az orrunkat és szemünket.

- Nem szeretném, - szóltam elgondolkozva, - ha azt írnák rólam a lexikonokban, hogy dicső fölfedező volta, de felfüstölés által multam ki a világból.

A fa alatt magasra csapott fel a láng és vörös fényt vetett a földön heverő feketékre.

Pombó halk kiáltást hallatott.

Egész testében remegve, kimeresztett szemekkel ült az ágon és a földön fekvő feketékre mutatott.

- Az az ősz ember - szólt izgatottan, - ott a csoport közepén.

- Látom.

- Az én apám.

A megjelölt öreg hanyatt fekvve aludt a gyepen. Hortyogott. A láng vörös fényénél lehetett látni, hogy véres vonalak vannak a testén: korbácsnyomok.

Pombó a fogait csikorgatta.

Alattunk a spanyolok dinnyét ettek és egymást lödözték a dinnyemaggal.

- Pombó, - szóltam hősi elhatározással, - megszabadítjuk az apádat.

Pombó szemei fölillantak.

- Víz, vizet, - nyöszörögtek a rabszolgák.

Az egyik egy eldobott dinnyehéjat emelt föl. A kegyetlen spanyol fejberugta.

Nem birtam tovább fékezni a dühömet.

Czéloztam.

Pombó elkapta a fegyveremet és csöndre intett.

- Várjunk, - szólott, - várjunk, míg elalszanak. Nagyobb bosszút kell állanunk.

A spanyolok is fáradtak voltak. Sorsot húztak, hogy ki örködjék közöttük.

A sors egy 25 éves spanyolra esett.

A többi álomra dőlt. De elég volt ez az egy ör is. A nyomorult, elcsigázott rabszolgáknak jártányi erejük is alig volt. Nem kellett tőlük félni.

A nagy erdő csendes. Csak egy-egy sóhaj hallatszik lenn és altató álomszuszogás.

Az ör lomha lépésekkel kerüli meg a rabszolgákat. Azután leül egy hordóra. Maga elé bámul. Bólintgat. Elalszik. Pombó a fülembe sugja, hogy ne mozduljak.

Nesztelenül, mint a macska, suhan le a fáról. Egy kiálló faágon a fűbe ereszkedik. A kezében kés villanik meg. Egyenkint, óvatosan vagdalja el a foglyok kötelékeit.

Az egyik fölretten. Pombó a fülébe sug. Az lelapul ismét.

Mikor az apjához érkezik, gyöngéden megcsókolja azt. Csend! Az öreg alszik. Alszik akkor is, mikor a fia a karjai közé emeli és kiviszi a csoportból.

- Hah!

Az ör fölébredt.

Fegyveréhez kap. Arczához emeli.

Ebben a pillanatban az én fegyverem fülsiketítő dörgéssel lövi a spanyolba az ólmot.

Az összerogyik. A többi fölugrálva kapkod a fegyverek után. De a feketék is talpon vannak már. Órjöngő dühvel rohanják meg a spanyolokat, s ezek egy pillanat alatt a földre vannak teperve.

No, ez szép harcz volt.

A feketék legelőször is az elemózsiát szedték elő. Boros palaczkok, kenyerek, szárított húsok, gyümölcsök és ruhák röpködtek elképzelhető örömdítózások között a levegőben.

Farkasok és oroszok nem esznek különben. Párisban az ilyen evést magas belépő díjak mellett mutogatnák a gyomor-katharusos embereknek s a lapokban ódák jelennének meg az étvágyhoz.

Egy ölestermetű erős szerecsen a palaczk fölhajtása közben észrevett engem a lombok között.

A böjti csuka nem nézhetett különb csodálkozással a t. cz. publikumra, mint a hogy engem nézett ez az ember, míg az utolsó kortyig el nem érkezett.

- Hohó, - kiáltott aztán a palaczkkal a magasba mutatva, - még amott is van egy fehér kutya!

- Tévedtek barátaim, - kiáltottam barátságosan, - én nem vagyok spanyol; madártojást szedek.

A szerecsenek ordítóva ugráltak föl a fára és egyszerre huszan is megindultak fölfelé.

Megfordítottam a puskámat és lekiáltottam:

- A melyik legelőbb ide dugja a nyakán hordott prémes golyóját, úgy ütöm fejbe a puska-tussal, hogy koldusnak sem válik be közétek.

Valamelyik megrántotta azt az ágot, a melyen ültem.

Lefordultam.

Örjöngő diadalüvöltés követte esésem.

A következő pillanatban már én is meg voltam kötözve. Odadobtak a félájultan heverő spanyolok közé.

- Szépen vagyunk, - gondoltam - ha Pombó vissza nem tér, a lexikon más fölvilágosítást lesz kénytelen adni a halálomról.

A spanyolok részint imádkoztak, részint káromkodtak.

Az a fekete, a kit az előbb fejbe rugtak, fölkapott egy korbácsot, és verni kezdte spanyolját.

Az ordított.

Gondoltam: ez nem ismeri a civilizált népeknek azt az aksziomáját, hogy nincs szabály kivétel nélkül, miért is hasra feküdtem s a fejemet egy másik spanyol alá dugtam, hogy ha rám kerül a sor, se meg ne vakuljak, se meg ne sántuljak.

Nem sokáig kellett várnom, hogy boldogult jó atyám kezére kelljen visszaemlékeznem.

A korbács rajtam is csattogott.

XXIV. Utazás egy fa derekában.

De még csak ezután következett a java. Horgokkal a fára aggattak bennünket és tüzet gyújtottak alattunk.

Mondhatom, hogy még úgy nem tánczoltam sem én, sem a spanyolok.

Most már a hosszú életre kevés kilátásom volt.

Vagy megfulladok, vagy megsülök.

A szerencsenek egy csomó száraz gallyat dobtak a tűzre.

A láng magasra csapott s meggyöngítette a kezemen a köteleket. A testemen éles kín nyilalt át. Nagyot rugtam a levegőben s ez által olyan közel jutottam egy ághoz, hogy elkaphattam.

A következő perczben már fenn voltam a fán, s egy száraz ágból botot törve, vártam pasasért a szerencsen-pokolba.

De azok nem jöttek utánam.

A fekete Herkules tanácsára a fa törzse körül halmozták fel a gallyakat. A fát lángok ölelték körül. Kígyók raja nyüzsgött elő a fából. Sziszegtek, pattogtak, röpködtek, mint a kieresztett ostor. Némelyik levetette magát a lángok közé.

Alattam éles torokhangon kiáltott valami. Azután nagy szárnyak törték át a lombokat. Valami nagy fekete madár volt. Talán bagoly.

Eszembe jutott, hogy egy kétarasznyi széles odut láttam a fa derekán. Ha azt az odut ki lehetne vájni!

Mind a két lábam belefért. Derékig süllyedtem benne.

A lábaim feszítésére lejjebb is engedett. Reves volt. A mint egy nagyot rugtam, két méternyire estem lefelé.

A levegő itt hús volt. Nyirkos fagombák vettek körül. Sohasem örültem ennyire nyirkos fagombáknak.

Taplóval és más gyöngébb gombákkal siettem eltorlaszolni fejem fölött a nyílást, hogy a paraszak ne hulljanak utánam.

Igy ültem ott remegve, magányosan a föld alatt vagy a föld felett, nem is tudom. Fölöttem a tűz recsegett. Léptek dobogtak. A spanyolok ordításai behallatszottak hozzám.

- Oh, iszonyú az, spanyolnak lenni! - gondoltam, s a mint így elmélkedtem, észreveszem, hogy alattam lassan, de folytonosan süllyed a talaj.

A fejem fölé rakott gombatorlaszt nem tudtam többé elérni.

A lárma elhalt. A tűz ropogását sem hallottam többé. Halotti csöndesség vett körül.

Hova, hova Mummery Róbert?

A jó isten tudja. Kapaszkodni a fa oldalában nem lehet. Csúszós, sikamlós, gyöngye is vagy hozzá. Bizony meglehet, hogy a sírodba utazol.

Nem tudom, milyen hosszú utat tettem meg, midőn a lábaim alatt roppanás hallatszott.

Megkapaszkodtam egy gyökérrostban és lefelé tekintettem.

Lábaim a fekete semmiségben kalimpáltak.

Vajjon nem-e a világ fenekét érted el Mummery Róbert?

XXV. Matchyngs Archibald.

A gyökér csúszós volt. Új gyökérhez kellett kapaszkodnom, hogy fenntarthassam magamat.
E közben vörös fényt vettem észre alattam.

A földnek égő központja ez, - gondoltam és csodálkoztam azon, hogy nem érzek meleget.

A kíváncsiság lejjebb hajtott. Akkor láttam, hogy alattam néhány méternyire egy darabka gyertya ég.

Gyertya! Millygyertya! A föld alatt! Afrikában!

Lejjebb hatoltam.

A gyertya fekete szikladarabon égett. Előtte egy fehérszakállú, fehérbőrű öreg úr ült. Az öreg kockás skót öltözet volt, lábain turista-czipők. Egyik kezét az álla alá támasztotta. Látszott rajta, hogy mély gondolatokba van merülve.

- Üdvözlét Amerikából, - kiáltottam könnyes szemekkel.

Az öreg lassan és nyugalmasan fölemelte a fejét.

- Isten hozott.

- Angol ön?

- Jes.

- Én Mummery Róbert vagyok, fölfedező.

- Matchyngs Archibald, filozófus.

- Hogy került ön ebbe a lyukba?

- Ugy, mint ön.

- Régen?

- Tíz éve.

- És azóta mindig itt van?

- Mindig.

- Hát nem lehet innen kimenni?

- Nem tudom.

- Nem próbálta?

- Nem.

- És miért nem?

- El voltam foglalva.

- Mivel?

- Egy metafizikai tétel megoldásával.

- És mi az, ha szabad kérdezni?

- A metafizika azt mondja: minden örök a természetben.

- Azt tudom.

- És hogy semmi sem vész el.

- Az is bizonyos.

- Hát akkor hova lesz innen a sötétség, mikor a gyertyámat meggyújtom?

- Bizonyosan kiillanik valami lyukon.

Sir Archibald a homlokára csapott és fölkiáltott:

- Bravó! Ez az, a mire nem gondoltam. Szálljon le a magasból kollega, hadd ölelem a mellemre.

- Könnyű azt mondani, de hogyan szálljak le?

Az öreg alám állott. Megvetette a lábát és így szólt:

- Ugorjék a vállamra!

Az öreg úr olyan vékony lábakon állott, hogy a gyertyájával együtt egy szuszszal el lehetett volna fujni.

De nem utasíthattam vissza a szivességét.

Leereszkedtem a keresztben fekvő gyökérről és lovaglásszerűen szétterpesztett lábbal alá-hullottam a vállaira.

Az öreg úr úgy lerogyott alattam, hogy alig birtam a földről felszedni.

- Gondoltam, hogy sok leszek önnek, - szóltam részvétellel.

- Az nem tesz semmit, - felelte, - ezelőtt húsz esztendővel nem rogytak volna meg az inaim.

- Sajnálom, hogy húsz esztendőt késtem ezzel az ugrással. De mondja csak sir, nem érez valami fájdalmat?

- Az ülőrészemem.

- A diagnózis tökéletes. Kiván egy kis teát?

- Kivánok.

- Talán egy kis sültet is?

- Az is jó lesz.

- És egy pohár bort?

- Helyes gondolat.

- Hol van hát a teafőzője, azonnal elkészítem.

- A teafőzőm Londonban van.

- És a teája?

- Elfogyott ezelőtt tíz esztendővel.

- E szerint sültje sincs?

- Sajnos.

- És bora?

- Még sajnosabb.

- De hát miből élt ön tíz esztendeig?

- Gyökerekből és halakból.
- Hol vette a halakat?
- Itt folyik a patak a lábunk alatt.
- E szerint a patakon ki is juthatunk?
- Nem. Alig karvastagságnyi lyukon megy ki.
- Hát nincs más kijárás?
- De van.
- Hol?
- A hol ön bejött.
- E szerint tolnunk kell egymást.
- Tolnunk és húznunk.
- Álljon hát a vállaimra.

Sir Archibald a hátamra mászott.

- Készen?
- Készen vagyok.

Belekapaszkodott a gyökérbe, én pedig az ő lábaiba kapaszkodtam.

- Huzzon hát sir Archibald!

Sir Archibald nyögött, de nem húzott.

A gyökér ropogni kezdett. Elszakadt.

Mind a ketten visszazuhantunk a barlangba.

- Magasból esni is dicső, - vigasztaltam sir Archibaldot a költő szavaival.
- Dicső, dicső, - felelt, - de nem éppen kellemes.

És a csontjait tapogatta.

Néhány perczig mind a ketten csöndesen nyögtünk és sóhajtoztunk.

Talán mind a ketten arra gondoltunk, hogy itt kell maradnunk ebben a sötét, nedves földalatti barlangban.

A hátam borsódzott a gondolattól.

Örökké itt lenni, egy darabig élve, azután holtan; nem enni egyebet, mint nyers halat és gyökereket; nem látni soha többé a napot, Évát, Csicsát, Pombót, Sárközit és Smitt John Jakab nadrágszállítómát, - ez rettenetes érzést volt.

Álom borult rám, mély, ellenállhatatlan.

XXVI. Siremlékem és feltámadásom.

Hideg vízcseppek érintették az arczomat.

Fölpillantottam.

Sir Archibald fehér szakállát láttam fölöttem lengedezni.

- Istennek hála, hogy fölébredt ön, - szólt az öreg tudós, - már két napja alszik.

Valóban kábult voltam. A kiállott izgalmak kimerítették minden erőmet.

Azonban a kábultság csak néhány perczig tartott. A kis földalatti pataknak jéghideg volt a vize. Csakhamar fölfrissültem.

Az éhség kezdett kínozni, de az öregnek nem szóltam; attól tartottam, hogy valami kígyót húz ki a fejénél fogva a barlang falazatából és azt adja ebédnek.

Sir Archibald észrevette a bajomat.

- Ön meghítt engem ebédre, sir Mummery, - szólt az öreg, - reményelem, elfogadja, ha tíz-óráira én hívom meg.

Ezeket mondva, pirosra sült madarakat tett elém egy fakéregben.

- Hogyan, - kérdeztem csodálkozva, ön itt ilyen ételeket készít?

- Nem tudom, hogyan történt, felelt sir Archibald, de úgy potyogtak az imént a sült madarak, hogy majd kiverték a szemeimet.

Persze, rögtön tisztába voltam azzal, hogy a sült madarak nem egyebek, mint az előttem ki-röppent füles bagoly fiai; de ha az ember Afrikában van, nem igen válogathat a pecsenyében.

Miután elköltöttük a madarakat, újra azon kezdtünk tanakodni, mikép juthatnánk ki a föld alól.

Körülkutattam az egész barlangot, de egy botanizáló szelenczén, egy Bäckeren és egy fakéregből készült ágyon kívül nem találtam benne semmit.

- Gondolkozzunk csak, - szólt sir Archibald.

- Gondolkozzunk, - feleltem, s mivelhogy a bokám egy kissé meg volt pörkölt a külső tűztől és viszketett, odamentem a barlang sarkába a patakhoz és belemártottam.

Ekkor vettem észre, hogy ez éppen nem czélszerű multság. A kis patak fölött ugyanis egy jókora szikladarab függött. Ki tudja, mióta készült a leszakadáshoz. Bizony még engem lapít a földbe!

- Sir Archibald, ön mindig életveszedelemben forgott, - szóltam a sziklára mutatva.

Sir Archibald a sziklára nézett és így szólt:

- Az eszme megvan.

- A szabadulásra?

- Arra.

- E szerint?

- A sziklával eltömjük a patak torkolatát. A víz el fogja áztatni a barlangot. Az ágyamat fölemeli, és így minket is.

- Bravó! ha bele nem fulladunk, így mindenesetre kijutunk a barlangból.

A szikla ledöntése nem volt nehéz.

Egy patron volt nálam. Abból kivettem a golyót. Azután madzagból puskaporos kanóczot készítettem.

Sir Archibald botjának a segítségével, jó mélyen bedugtam a patron a szikla fölé s meggyújtottam a kanóczot. Néhány másodperc múlva fortyanás volt hallható, azután pedig fűlsiketítő durranás.

Szemünk, szánk tele lett földdel. Mikorra kitisztogattuk a látóképességünket, sir Archibald fölkiáltott: Víz!

A barlangot csakugyan elöntötte a patak vize. A szikla tehát leszakadt és elzárta a földalatti patak útját.

- Hamar az ágyra! - kiáltott Sir Archibald.

Három óra múlva olyan magasan állt már a víz, hogy a tutaj a külső nyíláshoz érkezett.

- No, most hogyan menjünk tovább? - kérdeztem sir Archibaldtól.

- Várjuk meg, míg a víz fölebb emel bennünket.

- Igen ám, csak hogy a víz nem emelkedik tovább, mert ez a tutaj eltakarja a kifelé vezető útját.

- E szerint nem marad más hátra, mint hogy ön előre menjen, és ha kiért a föld színére, egy kötéllel engemet is fölhúzzon.

- Az ám, de nincs kapaszkodó; a gyökerek síkosak.

- Itt van a botom.

A bot csakugyan jó eszköznek látszott. Oldalt mindenütt be lehetett szúrni a porhanyó talajba, a hol a gyökerek síkosak voltak.

- A vízszintlátásra, sir Archibald! - szoltam kezemet nyújtva nemes barátomnak.

Azután megindultam a bot segítségével fölfelé.

Nem volt ez könnyű dolog. Néhol minden erőmet meg kellett feszíteni, hogy vissza ne hulljak sir Archibald nyaka közé. Így annyi földet szórtam rája, hogy alig győzte lerázni magáról.

Néha 2-3 méternyit visszacsúsztam. Ilyenkor keresztbe vágtam a botot és az fönttartott. Két órai kínos erőfeszítés után megpillantottam a napvilágot.

Ekkor egyúttal emberi hangok is csapódtak a fülembe.

- Szépen leszünk, - gondoltam, ha a feketék még mindig itt vannak. Mihelyest kidugom a fejemet, egyszerre ráütnek.

Figyelmesebb hallgatódzás után észrevettem, hogy a hangok csak egy ember szájából jönnek, s olyan lejtésük van, mint mikor valaki prédikál.

A gyökerek már itt vastagabbak voltak. Ugy mászkáltam fölfelé, mint valami létrán.

A föld színétől csak három méternyire lehettem ekkor s a hangokat már meg is értettem.

Sárközi beszélt.

- Midőn, - úgymond, - ezen síremlékünket átadjuk a vad Afrika jövőbeli utazóinak, el kell ismernünk, hogy az elhunyt, habár egy kereke hiányzott is, mindenesetre egyike volt a legmerészebb afrikai utazóknak, s bölcsességének is nem csekély tanujelét adta akkor, mikor félszekér pezsngővel indult a fölfedezésekre.

- Vajjon ki lehet az a fajankó, a kit ezek temetnek? - kérdeztem magamban és föllebb csúsztam.

Kezeim sima kormot érintettek. Nem tudtam meghatározni, hogy a fa ürege milyen magas lehet.

Tovább hallgattam a szónoklatot:

- Nyugodjál békében, Amerika dicső polgára, nemes Mummery Róbert. A szellő, midőn az afrikai kókuszdiókat lógatja és megérleli a kukoriczát, suttogjon sírod fölött a nyugalomról.

- Vakapád! - kiáltottam haraggal és a rám omló koromesőben hatalmas rugaszkodásokkal toltam föl magamat az üregben.

A belül üres, körülbelül négy méter magas fatörzs tetejéről, kíváncsian tekintettem magam alá.

Ott voltak valamennyien a fa törzse előtt.

Éva és Pombó a földre borulva zokogtak, Sárközi pedig háttal fordulva tovább szónokolt.

- Csontjaid ugyan itt maradnak Afrikában, de hamvaidat fölkapja a szél és hazádba viszi örök híreddel, s bár most misét nem szolgáltatathatunk, de mihelyt hazaérek, három napig fogok muzsikálni, hogy neked egy misére valót szerezzek.

- Oh, te tökfilkó! - kiáltottam a fa tetejéről.

Meglepetve tekintettek föl és csodálkozva néztek rám mindnyájan, mintha valami fagomba volnék, nem pedig Mummery Róbert, a kit temettek.

- Nem ismertek rám? - kérdeztem őket a magasból.

- Oh, igen, - felelt Pombó - te a mi jó gazdánk lelke vagy és visszatértél a másvilágról.

Éva is a félelem, kétség, remény és öröm változó érzései között állt ott és alig hitt a szemeknek.

- Bizonyosan a purgatóriumból szállott vissza, - jegyzé meg Sárközi, - mert ugyancsak meg van pörkölődve.

- Igen, - szólt Pombó, - pörkölt angol.

Leugrottam a fa tetejéről és egy csomó keserű lapuba törülköztem. Csak ekkor hitték el, hogy nem vagyok kísértő lélek.

Éva csaknem elájult örömében. Daczára annak, hogy kormos voltam, százszor is megölelt.

- De hát kit temettünk mi el? - kérdezte Pombó.

- Valamelyik spanyolt, - felelte Sárközi. - Halálos vétek volt azért a szép beszédért, a melyet fölötte mondottam.

- Én pedig hogy megsirattam, - felelte Éva.

Csak ekkor láttam, hogy a fatörzs mögött egy nagy sírhalom domborul, s a fatörzs az emlékoszlop, a melyre ezek a szavak vannak vésve:

ITT NYUGSZIK
ISTEN KEGYELMÉBEN, A HAMUBAN
MUMMERY RÓBERT
AFRIKA FÖLFEDEZŐJE
A KINEK PÁRJA NEM VOLT, OLYAN
JÓ EMBER VOLT, CSAK FELESÉGE VOLT ÉS GYERMEKE VOLT
DE MÁR MEGHOLT
NYUGODJANAK BÉKÉBEN HAMVAI
HÁLÁS FELESÉGE
ÉVA SIRATJA
ÉS CSICSA.

Az is kevés emberrel történt meg, hogy lássa a saját sírhalmát és az emlékoszlopot, melyet az
utána gyászolók emelnek.

XXVII. A földalatti angol.

- No, te ugyan szépen cserben hagytál, - szóltam Pombóhoz, - miattad ugyan most csakugyan ott lehetnék a sírhalom alatt.

- Nem gondoltam arra, uram, - felelt Pombó, - hogy ön annyira megbízhatatlan, mikor a saját élete fölött kell örködni. Én apámat egész a sátorig vittem. Tehát két óránál többbe került, míg megfordulhattam. A szerencsének a földre borultak előttem, és úgy imádták, mint megszabadító Istenüket, önről pedig azt mondták, hogy főbe lőtte magát a fatetején, s azért gyújtották meg a fát, hogy az öngyilkossági mániája is elégjen. Ez afféle afrikai babonáság.

- Hát jól van, - feleltem - ne beszéljünk most erről. Szaladj Pombó és hozz hamar egy jó hosszú kötelet.

- Minek az, uram?

- Egy angolt húzunk ki a föld alól.

Pombó magyarázatokat akart még kérni, azonban elkergettem.

A kötél végére követ kötöttünk és lebocsátottuk a mélységbe.

Néhány percz múlva rántást éreztünk rajta.

Sir Archibald indulhat.

Nekem nem is kellett dolgoznom, mert Pombó és Sárközi könnyedén fölhúzták.

Az kormot fújva jelent meg a fölszínen.

- Üdvözlöm önt, sir Archibald, a napvilágon! - szóltam az öreghez.

- Mielőtt azonban bemutatnám a társaságnak, jöjjön velem a tóhoz: fürdjünk meg és mossuk ki a kormot a ruháinkból.

- Az jó lesz, - felelt sir Archibald megrázkódva, miközben fekete porfelhőt eresztett el magától.

Családomat visszaküldtem a sátorhoz, Pombót pedig megbíztam, hogy ebédre való vadakat szerezzen.

A síromtól nem messze volt egy kis nádas, oda mentünk fürödni.

- Reménylem, - szóltam sir Archibaldhoz, - ön nem kíván fürdőruhát?

- Tíz éve nem fürödtem, - felelt sir Archibald és gyorsan leszórta magáról a ruháit.

Nyakig merültünk a vízbe és nagy élvezettel mosogattuk le magunkról a koromréteget.

Sir Archibald örült a napsugárnak, a tó zöldjének s tele tüdővel szívta magába az ozondús erdei levegőt.

Egyszer csak meglepetten néz rám, a szemei elmerednek és így szól:

- Valami belém csimpeszkedett, sir Mummery.

- Üssön rá, sir Archibald.

- Nem lehet, sir Mummery.

- Miért nem, sir Archibald?

- Mert az állat csak akkora, mint az ujjam és puha, mint a kaucsuk.

- Tépje le magáról, sir Archibald.

- Nem lehet, sir Mummery.
 - Miért nem, sir Archibald?
 - Mert kisiklik az ujjaim közül.
 - Akkor hát gyerünk ki a partra, sir Archibald, majd én leveszem önről.
 - Köszönöm, sir Mummery, de ne vegye rossz néven, ha e miatt hátat kell önnek fordítanom.
- Az öregén csakugyan egy hatalmas piócza lógott.

XXVIII. Sir Archibaldnak leánya van.

Előadtam sir Archibaldnak, hogy házasságra léptem a legszebb afrikai nővel és egy kis fiúnak vagyok most a papája.

Sir Archibald a homlokára csapott és így kiáltott föl:

- Tyhű, kutya mája! Most jut az eszembe, sir Mummery, hogy nekem is van egy öt éves kis lányom.

- Sir Archibald, önnek láza van, nem pedig leánya.

- De ha mondom.

- Hát házaseletet élt ön a barlangjában?

- Ott nem, hanem Londonban.

- Feledi ön, hogy tíz éve nem volt Londonban.

- Az igaz.

- E szerint önnek öt éves leánya nem lehet.

- Sőt igen: itt hagytam szegénykét egy barlangban.

- Afrikában?

- Igen, igen.

- Hát magával hozta őt Afrikába?

- Magammal, mert az anyja meghalt.

- De hát minek hozta őt ebbe a vadonban?

- Nem ide akartam én hozni, hanem Madagascarba, a nagybátyjához. Azonban mikor Zanzibárban kiszállottunk a hajóból, én a tudományos elmélkedéseim közben annyira elsétáltam vele együtt a várostól, hogy nem találtunk többé vissza.

- Ez borzasztó!

- Mielőtt a fába csúsztam volna, egy kis barlangban hagytam őt, a hol délutáni álmát aludta.

- És hol van az a barlang?

- A fától, azt hiszem, kelet felé.

- Az nagy hiba volt, sir Archibald, hogy eltávozott a leányától.

- Magam is belátom, de akkor éppen arról gondolkoztam, hogy mitől mozog az embernek a lába, ha akarja, hogy mozogjon és így folyton mozgattam a lábamat, egészen addig a fáig jutottam, a mely most az ön sírját jelöli. Itt egyszerre hangyák vettek körül. Fölmentem előlük a fára és ott egy oduba eresztve a lábaimat, elaludtam. Egyszer csak azt vettem észre, hogy sebesen haladok lefelé, de erre sem ébredtem föl, mert azt hittem álmomban, hogy expresszvonaton utazom. Végre, mikor egy nagy huppanással a barlangba jutottam, fölnyitottam a szemeimet.

Szerencsére volt nálam gyújtó, s nagy öröömre itt egy nagy csomag gyertyát is találtam. Bizonyosan az oduba rejtette valaki és úgy süppedt az is alá onnét, mint én. Meggyújtottam a koromsötétben a gyertyát és miután egyszerre világos lett az egész barlang, azon kezdtem

tünődni, hogy hová lett a barlangból a sötétség, s a mint meggyújtottam, olyan gyorsan elillant, hogy egyszer sem láthattam meg, hova tűnik.

- Beszéljünk a leányáról.

- Oh, szegény Mary; - zokogott sir Archibald és a mint az iszapos kezeivel törülgette a könnyeit, az egész arcza bemázolódott. - Ott kell lennie - szólt - a barlangban.

- Ott ám, ha a vadállatok föl nem falták. Majd bizony egy öt éves kis gyerek tíz évig alszik az ön kedvéért.

Sir Archibald homlokát verte kétségbeesésében.

- Mossuk ki a ruháinkat, - szóltam, - azután lássunk hozzá rögtön a kereséshez.

Belecsapkodtuk a kormos ruháinkat a vízbe, s néhány percz alatt tintává festettük vele a kis tavat.

Miután kellőképpen ki is facsartuk, azon nedvesen magunkra vettük. Afrikában, ha nincs eső, néhány percz alatt megszárad az emberen a ruha.

Mielőtt azonban hazamentünk volna, néhány vékony tövissel összekötöttem sir Archibald toalettjének azt a részét, a mely a tíz évig tartó tudományos ülés következtében szétmállott.

A sátorból pecsenyeillat csapott felénk.

Bemutattam sir Archibaldot a feleségemnek.

Sir Archibald kifogástalan udvariassággal hajlott meg előtte és így szólt:

- Örvendek, mistress Mummery, hogy kegyedet üdvözölhetem, annál is inkább, mert férjének, a ki egy tudományos kérdés megoldásával örökre lekötözte, e miatt hálával tartozom.

Éva utánozhatatlan bájjal nyujtotta a kezét.

Azután a fiamat mutattam be neki.

- Szakaszott apja, - szólt sir Archibald, - egy kisebb kiadású Mummery-mű ez, fekete bőr-kötésben.

Csicsa vidám rugódozásokkal fejezte ki az örömét.

A szomszéd sátorból vigyorogva dugta elő a fejét Pika.

Lábujjhegyen ment sir Archibaldhoz és a szeme közé röhögött.

Azután rábillentett az ujjával sir Archibald orrára, mintha ingerkedni akarna vele.

- Mi dolog ez? - kérdeztem, szerecsen nyelven Pikától.

- Hát nem szabad hozzányúlni?

- Persze, hogy nem.

- Hiszen nem harapós.

- Jegyezd meg magadnak Pika, hogy az angolok nem harapósak.

- Bocsánat uram, hát nem majom?

Pompás afrikai ebédhez ültünk. Sir Archibald igazán úgy evett, mint a ki tíz év óta koplal. Az ebéd végeztével észrevehetően kibővült, s e miatt a derekán meg is kellett eresztenie a gombokat.

Sir Archibald tiszteletére egy üveg pezsgőt bontottam föl. Az öregre olyan kedvező hatást tett a felköszöntő és a rég nem élvezett pezsgő, hogy ebéd után fejjel bukott le a székről a földre és ott végignyújtózván, a fűbe elaludt.

A hűvösebb estével indultunk el miss Mary keresésére.

Sárközi visszamaradt asszonybakternak.

Az út irányát sir Archibald szavai alapján határozhattuk meg.

- A barlangból - úgymond, - két óra tájban indultam el és napnyugváskor érkeztem a fához; tehát körülbelül 6-7 óra hosszáig mehettem. Kelet felé haladtam pedig, mert én mindig úgy megyek, hogy szembe ne süssön a nap; a járásom 60-65 lépés lehetett perczenként.

Ezek alapján könnyű volt megtalálnunk a barlangot.

Az égett fátul indultunk el úgy 3 óra tájban, egyenesen kelet felé, s kiszámítottuk, hogy 8 óra-kor kell odaérkeznünk. Csöndes beszélgetés között mentünk a rengetegben, a kitűzött cél felé.

Abban, hogy miss Maryt életben találjuk, egyikünk sem hitt, csupán az apjának voltak örült reményei.

- Én ismertem, - szolt - a leányomat; ha annak azt mondtam: várj itt és száz esztendeig nem tértem vissza, ő akkor is ott várt engem türelmesen.

Egy tekintettel, melyet Pombóval váltottam, konstatáltuk, hogy sir Archibald még kótyagos.

Alig mentünk félóra hosszáig, sir Archibald fáradtan rogyott le a fű közé.

- A szeretet erős bennem, de az inaim gyöngék, - szolt búsan, - tíz év alatt úgy látom, elszoktam a gyalogolástól.

Mi is leheveredtünk hát melléje és magunk közé tettük a borral megtöltött tök-kulacsot.

Abban kellett megállapodnunk, hogy addig is, míg sir Archibald lábai megerősödnek, én kezdtem meg a keresést Sárközivel. Az asszonyok védelmére maradjon otthon Pombó és sir Archibald, s veszély esetén bocsássanak néhány rakétát a magasba; ha pedig a támadás nappal történik, lőjjenek rézmozsárral. Pombót azért cseréltem ki Sárközivel, mert ez utóbbi gyakran elszökött a sátorból picézni.

Sir Archibald ezt helyeselte és könnyezve bár, de mégis lemondott arról, hogy személyesen induljon a leánya fölkeresésére. Visszatértünk hát ballagva a sátorhoz. Sárközi örült, hogy ő jöhet velem.

- Nem szeret az asszonyokkal lenni, - úgymond, - mert azok mindig az ő lustaságával foglalkoznak és amikor a két gyerek duettban visít, csaknem megsiketül.

Mielőtt elindultunk volna, sir Archibald még egyszer leírta a leányát. E szerint miss Mary ezelőtt tíz évvel kenderszőke, kékszemű kis leány volt; az arcza vakító fehér, kezei és lábai piczinyek, és természetére nézve csintalan kis hunczfut. A ruházatát és leírta sir Archibald: égszínké kis csipkés ruha, s mely persze ismertetőjelül most már alig szolgálhat.

A hűvös esti levegőn indultunk útnak Sárközivel.

Számításunk szerint, hajnali 3-4 óra tájban kellett oda érkeznünk, a hol sir Archibald barlangja van.

Utazásunk csöndes volt.

Magasba nyúló évszázados fák alatt jártunk mindenütt. Az alvó virágok illata édessé tette a levegőt. Olykor egy kígyó surrant el előttünk a száraz avarban, aztán ismét csöndesség volt,

csak a rengeteg sajátos, nehéz sóhajtása hallatszott a valami éj-madárnak olykor-olykor fölhangzó kiáltása a távolban.

- Bizony nagy bolondok vagyunk, uram.

Ezekkel a szavakkal törte meg a csendet Sárközi.

Értettem, mire czéloz.

- Meg mernél-e esküdni arra, - feleltem, - hogy nem él a leány?

- Egy kicsit bizony meg mernék.

- Ezt az esküt nem ismerem. A lelkiismeretem sohasem lenne nyugodt, ha töviről hegyire el nem járnék sir Archibaldnak ebben a dolgában.

- Sir Archibald vén bolond.

- De gentleman.

- E szerint áprilist járathat mindenkivel.

- Ugy látom, derék barátom, neked nincs kedved erre az útra.

- Sőt igen; csak azt szeretném, ha valami tó mellett tölthetnénk mindig a pihenőnket.

- Ebbe szívesen beleegyezem.

Hajnali négy órakor megjegyeztem a késemmel egy fát. Annak kellett kiinduló pontul szolgálnia a keresésben.

XXIX. A fehér leány.

Kerestük a barlangot a fa körül egész délelőtt.

Barlang helyett egy kunyhóra akadtunk, a mely farkasfütej-kerítéssel volt körülvéve.

A kunyhó előtt magas banánfa állott, s annak az árnyékában ült egy öregasszony.

Az anyóka ránczos volt, mint a megaszalt fekete szőlő és bizalmatlanul tekintett reám.

- Mondja csak nagyanyám, - szóltam udvariasan, - hallotta-e hírét ezen a környéken a fehér leánynak?

- Ne szólj szám, nem fáj fejem, - felelt az anyó.

- E szerint tud róla valamit.

- A tudás nem arra való, hogy a nyelvére rakja az ember.

- Csak azt mondja meg legalább, hogy a barlangban lakik-e?

- Barlang az én fülem, a melybe minden belemegy, de ki nem jön semmi, - felelt az öreg asszony.

E közben Sárközi is odaérkezett.

Faenyvvel ki volt pödörve a bajusza.

Az asszony mosolygott rá.

- Sárközi barátom, - szóltam egy eszmétől megkapatva, - a szent ügy érdekében nagy áldozatra van szükségünk.

- Tőlem?

- Igen; ez a boszorkány tud valamit miss Maryról.

- Ez érdekes.

- De nem akar beszélni.

- Az baj.

- Itt csak egy mód van, hogy megtudjunk tőle mindent.

- És az?

- Te tetszel neki.

Sárközi olyan képet vágott, mint a ki citromot harap ketté.

- Ez nehéz feladat lesz uram, - szólt keserű hangon - nem is nekem való.

- Eredj be, - biztattam Sárközit, - hátha egy fazék aranyat fog adni.

Ez hatott.

Sárközi rászánta magát az áldozatra.

Én az árnyékba heveredve, szivarra gyújtottam.

Talán egy negyedóraig is eltartott, míg Sárközi interviewolta az erdők csókáját. Mikor aztán kivette belőle, a mit tudott, úgy kiugrott a kunyhóból, mint a nyúl.

- Győztünk! - kiáltotta diadalmas hangon, rá sem hederítve az asszonyra, a ki utána kapdosott.

- Hát mit tudtál meg tőle?

- Azt, hogy a fehér leány innen északra van, fél napi járó földre. Ő ugyan nem látta, hanem mások látták. - Megközelíteni senki sem meri, mert azt tartják róla, hogy az erdők szelleme.

- Egyebet nem tud?

- Nem tud az átkozott, pedig háromszor is megcsókoltam, csak hogy beszéljen.

A fekete aszalmány egy ideig futott utánunk, azután rálöttem egy vaktöltést. Elmaradt.

Néhány óra hosszáig ballagtunk még észak felé, midőn hangyaszombékból rőfögést hallottunk.

Kíváncsi voltam, hogy mi van a zsombékban. Robbanó golyót eresztettem bele.

A zsombék szétrepült.

A fenekén egy medveszerű, hosszú állatot találtunk.

Sárközi azonnal tüzet rakott és nyársra húzta az állatot.

Mind a ketten el voltunk már fáradva és az éhség is bögicsélt bennünk.

A hangyász-állat pecsenyéje kitűnően ízlett. Mind a ketten elnyúltunk a kitűnő ebéd után a fűben.

Azonban én nem aludtam sokáig. Egy szemtelen afrikai légy ráült az orromra és ott fészüldött. Számtalanszor elhajtottam, de úgy látszik, megkedvelte az orrom hegyét, mindig visszarepült.

Az álom így egészen kiment a fejemből, pedig alig aludtam három óra hosszáig.

A földön ülve vízcsobogást véltem a közelben hallani.

Sárközit sajnáltam fölébreszteni. Tátott szájjal aludt a gyöpon és olyan jóízűen horkolt, mintha csak Mohammed paradicsomáról álmodott volna.

Vállamra vettem hát a puskámat és oda mentem, a hol a csobogás hallatszott.

Körülbelül 200 lépésnyi távolságban, a sűrű bokrok között csakugyan folyóvízre akadtam, mely a sziklák között futott a messzeségbe.

Egy kis kristályos zuhatag okozta a morajt. Itt a víz porrá törve könnyű köd gyanánt emelkedett a magasba. Benne állt az a szép örökszivárvány, a melyet a Niagarán is megbámulnak a turisták.

Amint ott álltam a természetnek ez elragadó pontján merengve, a tulsó parton egy hófehér nő jelent meg. Az egyik kezében egy kis lándzsát tartott, a másik kezét pedig egy óriási nagy oroszán nyakán nyugtatta.

Olyan volt ez, mint egy meseálom, mint egy varázslatjelenés. A nő egy megelevenedett szobor, a melyet a szivárvány és a víz ezüst párája ragyog körül.

Azonban ez a látomány nem sokáig tartott: a nő a fűre dobta a lándzsáját, maga pedig egy szilaj ugrással a vízben termett.

Nem szeretem az olyan jeleneteket, a melyek láttára az ember nem tudja, hogy ébren van-e, vagy álmodik.

Az kétségtelen volt előttem, hogy a búbajos fehér nő senki más, mint miss Mary, sir Archibaldnak a leánya.

A miss gyönyörűen kifejlődött azalatt a tíz év alatt, míg apja a föld mélyében spekulált. A kenderszöszke hajból széthullámozó aransörény lett, az öt éves gyermekből egy szemkápráztató bájos fenevad, a kinek egyedüli társa egy vén oroszán.

A miss látható élvezettel úszkált a kristálytisza vízben. Olykor elvetette magát a víz színén, mint valami holt s fehér teste lassan vonaglott; a hullámok vitték, ringatták lefelé, mint a liliumot.

Ilyenkor az oroszán nyugtalanul nézett reá és föl-alá szaladgált a parton. A miss mulatott ezen. Picziny kezeivel vizet szólt az oroszán felé.

Engem annyira lekötött ez a szép jelenet, hogy napokig ott tudtam volna állni a bokor mögött, visszafojtott lélekzettel nézve a vadleány fürdését.

Azonban egy szúnyog, a mely fülembe szállott, fölébresztett a merengéseimből.

- Elvégre is, - gondoltam - meg kell a misset szólítanom.

Kiállottam hát a partra és oda kiáltottam:

- Miss Mary!

A leány, mintha villámütés érte volna, megfordult. Csodálkozó nézéssel meresztette rám a szemeit.

Az oroszán fölordított a tulsó parton és kaparta, szórta a földet.

Miss Mary a szemeit folyton rám függesztve, úszott felém.

A parthoz érve, megrázta sörényként hátrahullámozó aranyhaját, a melyről millió gyémántszemként repültek szét a vízgyöngyök.

A partra lépett.

Szépségének egész varázsában állt előttem. Így születhetett Vénus a tenger habjából.

Állt előttem; bátran, mint egy királynő. Ibolyakék szemei aczélosan néztek reám. Gömbölyű karjaiból a rejtett erő kisugárzását véltem érezni s az egész alak valami különös delejes hatással volt rám, mintha bűvölet vett volna körül.

- Miss Mary, - szóltam végre hanghoz jutva, - a kegyed édes apja, sir Archibald küldött engem ide.

A leány meg sem moczczant.

- Miss, - szóltam csodálkozva, hogy a szavaim nem hatnak reá - kegyed bizonyára elvesztette a hallását.

A miss közelebb lépett hozzám. Kíváncsian tapogatta végig a puskámat és a ruháimat fogdosta, mialatt én reszkettem a rajtam keresztül-kasul nyargaló gyönyörűségtől.

Hogy lekössem a figyelmét, néhányszor körülforogtam, majd ugrásokat tettem a levegőbe és kecses mozdulatokat rögtönöztem, a melyek által teljesen meghódítottam őt. Izgatottan nézett reám, mintha villamozták volna, szétberzent. Ragyogott, égett az egész leány.

- Miss Mary, - szóltam ismét, - azt hiszem, fölösleges köztünk minden vallomás.

Nem felelt, csak mosolygott. Láttam, hogy teljesen elfelejtett beszélni.

Feléje közeledtem hát ismét, hogy megfogjam. Ő villámgyors szökésekkel menekült. Olykor megállt és térdeire tett kezekkel várt be. Mikor hozzá értem, kisiklott a karjaim közül és kaczagott.

Vad és szilaj kaczérság volt minden mozdulata. Láttam rajta, hogy rendkívül nagy öröm tölti el, de megkívánja, hogy elfogjam.

Azonban ő olyan fürgé volt, mint a gazella; úgy siklott, mint a kígyó és úgy ugrott, mint a párducz. A természet a szépségen felül roppant erőt és ügyességet nevelt bele.

Hirtelen megálltam.

Ő is megállt.

Feszült figyelemmel nézte, hogy mire készülök.

Megfordultam, mintha unnám a játékot és nyugodt lépésekkel mentem tovább.

A miss nyugtalan lett.

Utánam futott és körülöttem szökdelt, hogy tovább ingereljen a játékra. Néhány lépésnyire előre futva leguggolt előttem a fűben, s mikor rávetettem magamat, eltűnt, mint az árnyék és én helyette egy halom lósóskát öleltem.

A miss csengő kacagással kísérte ezt a fölsülésemet.

Röstelkedni kezdtem, hogy nem bírok vele s kaczer játékát nem viszonztam többé.

Ekkor meg úgy jártam, hogy a mint elém feküdt, keresztül buktam rajta.

Elhatároztam, hogy még egy hasonló esetet bevárok és jobban ügyelek rá.

Egészen kimelegedve játszott már velem. Fehér teste átpiroslott a belső tüztől. Pajzán, lángoló vad szépség volt, egészen arra való, hogy megőrüljön utána az ember.

Számításomban nem csalatkoztam; a miss tovább ingerkedett és tovább játszott velem. Én nyugodt lépésekkel haladtam tovább.

Végre kifáradt. Megunta az ellenkezést. Szemei delejes fényben úsztak. Ajkai csaknem kicsattantak a vértől. Mámoros tekintettel nézett rám és a szerelem elbágyadásával dőlt a keblemre. Ilyen lehetett az első csók a paradicsomban; ilyen tiszta, szüzi, ilyen öntudatvesztő, mámoros.

Földet rengető vad ordítás hangzott mögöttünk.

Az oroszlán a tulsó partról valamelyik sziklás helyen átjött és óriási ugrásokkal közeledett felénk.

A miss fölszökött az ölemből.

Ajkain állati kiáltás tört elő. A földről vesszőt kapott fel.

Az oroszlán megjuhodott. Nyihogva, nyöszörögve csúszott a fűben a lábaihoz és alázatosan lapult meg ott, mint a bárány.

A miss rátette az egyik lábát az oroszlán fejére és diadalmas tekintettel nézett reám.

Én még mindig halálos didergéssel ültem a gyepen. A rémület annyira megbénított, hogy a puskámat, mely alig tíz lépésnyire feküdt, nem bírtam a kezemhez keríteni.

A miss látta rajtam, hogy ellensége vagyok a harapós barnának. Leemelte rólam a lábát és parancsoló mozdulattal mutatott a távolba.

Az oroszlán szemei rám villantak olykor. Kedvetlenül morogva s minduntalan visszatekintve, lassan távozott. Körülbelül 100 lépésnyire tőlünk leült. Ásózott és a szőrét nyalogatta.

A miss olyan bizalommal tért vissza hozzám, mintha együtt nőttünk volna fel a vadonban.

Nekem az volt az első gondolatom, hogy a puskámat hatalmamba kerítsem.

A kellő tisztelettel viseltettem ugyan miss Mary négy lábú barátja iránt, de már azt nem engedhettem meg, hogy az én barátomat, Sárközit megegye.

Célba vettem az oroszánt és lőttem.

Az oroszán a magasba szökött és eltűnt a sűrűben.

A miss a két kezét a füleihez kapva nézett rám. Az élő rémület volt.

Hozzá akartam lépni, hogy fölvilágosítsam, azonban ő megiszonyodva hátrált; majd hirtelen fölsikoltott és örült sebességgel futásnak indult.

Kétségbe voltam esve, hogy örökre elveszítem.

- Miss Mary! miss Mary! - kiáltottam kétségbeesett hangon és a puskámat eldobva, félterdemre estem és könyörgőn tettem össze a kezeimet.

A miss megállt.

Tétovázva nézett rám, majd az álla alá tette a kezét: gondolkozott.

- Ne hagyj el, édes Mary! - kiáltottam újból és a kezeimet imádkozón összetéve, feléje indultam.

Azt hiszem, a hangom hatotta meg.

Az arcza még mindig halavány volt.

Komoly tekintettel nézett rám, én pedig eléje térdeztem és átkaroltam a lábait.

A miss meg volt hatva.

Szeretettel simogatta meg a fejemet, és szemei könnybe lábadtak.

Piczi kezeit csókokkal halmoztam el. Taglejtésekkel adtam értésére, hogy félni nincs oka.

A miss megértett. Megragadta a kezemet és magával vont. Nem tudtam, mit akar tőlem, hova vezet. Követtem őt.

A víz partjához vezetett.

Beleugrott a hullámok közé és intett, hogy menjek utána.

A vízbe ugrottam hát én is.

A hullámokban megfogta kezemet. Így úsztunk át a tulsó partra.

Itt fölkapta a lándzsát és futásra készítetett. Futottam vele együtt a puha pázsiton, a sűrű bokrok között. Néhány percz múlva egy sziklás helyre értünk, a hol egy öblös barlang állt.

A barlang bejáratánál ott feküdt hosszan elnyúlva az oroszán. Panaszosan nyöszörgött. A vérző jobb lábát nyalogatta.

- No most kampecz, - gondoltam, ez a vadállat csupa bosszúból megesz engem.

Azonban nem érdemesített figyelmére. Fejét fölemelve, miss Maryhoz nyöszörgött.

A fehér leány lehajolt az állathoz, kezébe vette annak vérző lábát és figyelemmel vizsgálta. Majd hirtelen szétvonta a sebet és kivette belőle a golyómat.

A golyó nem volt összelapulva, csontot tehát nem ért.

A miss néhány falevelet rakott a sebre, aztán átkötötte egy erős fűszállal a leveleket.

Az oroszán sántítva ment a barlang belsejébe.

A miss ekkor hozzám fordult, mintha kérdezné, hogy mit szólok a tudományához. Elismerőleg bólintottam a fejemmel.

A miss be akart vezetni a barlangba.

Ujjaimat meggörbítve és mellemhez s karomhoz érintve mutattam, hogy tartok az oroszlánjától.

A miss kiáltott, mire az oroszlán újra elősántikált, és úrnője parancsára a barlangon kívül, az árnyékban foglalt helyet.

Ekkor a miss bevezetett a barlangjába.

Szemkápráztatóan fényes helyiség volt az. Az oldalt besütő napfény a drágakövek, csigák és tarka virágok ezreit ragyogtatta.

Egy sötétzöld mohaágy volt a miss fekvőhelye: selyemfűből készült háló lengett az ágy előtt, s a barlang falait színes csigamozaik tette ékessé.

A talajt borító száraz virágok kábító illattal töltötték meg a barlang levegőjét.

Az illat, a missnek a ragyogó szépsége és ez a paradicsomi helyzet elkábította a fejemet.

Elfelejtettem az egész Afrikát, Évát, Csicsát, Sárközit, sir Archibaldot, Pikát és Smitt Johnt, derék newyorki szabómat, a ki bizonyára nem is álmodta, hogy ilyen helyre jutottam.

Nem tudom, hány napig vagy hány hétig tartott ez a bűbajos idyll. A paradicsomnak nincs kalendáriuma.

Bejártuk néha együtt a barlang környékét: bujkáltunk az embermagasságú fűben; merengtünk a csillagokon.

Az oroszlán mindenütt követett a sétánkban. Lassankint annyira megszokott, hogy még a hátára is ülhettem.

- Hát ez nagyon szép dolog, - gondoltam egyszer, - de nem azért jöttem Afrikába, hogy a vadonban töltssem az életemet.

Elhatároztam, hogy miss Maryt magammal viszem a sátrainkhoz. Az apa és a leány találkozása kétségen kívül érzékeny lesz, s a nagy lelki rázkódás következtében valószínű, hogy visszanyeri a beszélőképességét.

Fölkeltem a helyemről és a távolba mutattam.

Miss Mary megértette, mit akarok. Engedelmesen követett.

A tulsó partra érve, fölvettem a puskámat.

Szótlanul, egymás kezét fogva haladtunk át a rengetegen.

Az oroszlán utánunk baktatott.

Nem bántottam a jó állatot: láttam, hogy miss Mary szereti. Ez volt a védelmezője, barátja, társasága a vadonban, nélküle valószínűleg régen megölték volna a vadállatok.

Mindazonáltal aggódtam, hogy Mary barátja meg fogja enni a karavánomat.

A vadásztarisznyám szíjjából vékony, de azért erős szalagot készítettem és úgy kötöttem, hogyha ugrik, szorítsa el a lélekzetét.

Néhány óra múlva a sátorok közelébe érkeztünk.

A puskámat elsütve, értesítettem a karavánt a jövetelemről.

A lövésemre két lövés felelt.

Mary nyugtalan volt. Nem tudta, hová megyünk, miért kellett elhagynia a paradicsomszerű erdőrészt.

Félóra múlva az oroszlán magasba emelte a fejét. Figyelt.

Elővigyázatból robbanó golyót tettem a puskámba s Marynak megmagyaráztam, hogy jó lesz visszatartani az oroszlánt, különben lelövöm. Mary csitítgatta is az állatját, a mely minduntalan előre akart szökni s morgott, mint a vihar.

Néhány percz múlva Pombót pillantottuk meg a fák között.

Pombó az oroszlánt meglátva, megdöbbenve állott meg.

Ne félj, kiáltottam, nem bánt.

Mindamellett lövésre készen tartottam a puskámat.

Mary belesugott valamit az állat fülébe, mire ez olyan lett, mint a bárány. Komoly közönnyel baktatott tovább mellettünk.

Pombó örömsírással borult a nyakam közé. Azt mondta, hogy már elveszettnek gondoltak.

Visszaküldtem, hogy sir Archibaldot készítse elő az öröme, nehogy meglepetésében a gutának nevezett kellemetlen betegség megüsse.

Pombó futott, mint a nyul.

A sátor előtt levő térségen örömkialtások között rohantak elénk.

Sir Archibald kitarja hosszú karjait és szívet reszkető hangon kiáltott föl:

- Mary, édes Mary!

A fehér leány a homlokához kapott.

Merev, álomlátó tekintettel nézett az apjára, azután velőtrázó kiáltással omlott annak a karjai közé.

Elájult.

Mindnyájan mélyen megrendülve állottunk ennél a jelenetnél.

Sir Archibaldnak hosszú fehér szakálla rezgett a fölindulástól. Szemeiből a könnyek pataként ömlöttek.

Az oroszlán nyugtalanul szükölt.

Sárközi egy csöpp rumot töltött a miss ajkai közé.

Ez föleszmélt. Kezével elsimitotta a homlokát, mintha álmodt volna onnan, azután körülnézett és halkán rebegte:

- Apám, apám...

- Én vagyok, leányom, - kiáltotta a szemeit törölgetve Archibald.

A miss végigtekintett magán és újból fölsikoltott. A fölébredt szemérem hangja volt ez. Éva meg is értette s befutott a sátorba egy lepedőért, és ráborította ezt a missre, a ki most már megnyugodott.

- Önnek köszönhetem ezt, - szólt a miss kezét nyujtva, - önnek, a kit szeretek.

- És én is lekötöztetve vagyok örökre, - szólt meghatottan sir Archibald.

- Hagyjuk ezt, - feleltem, - a missnek pihenésre van szüksége.

- Oh, én nem vagyok fáradt, - felelt Mary, - új életre ébredtem. A megrázkódtatás nagy volt, de az örömem még nagyobb.

Az asszonyok gyöngéd figyelemmel dédelgették miss Maryt; puncsot készítettek neki. Sárközi Pombóval ökröt vágott le a tiszteletünkre és nyársra is huzta.

XXX. Miss Mary története.

Szőnyeget terítettünk a sátorunk elé és arra leheveredtünk. Miss Mary, aki teljesen visszanyerte a beszélő képességét, előadta a tíz év történetét.

„Mikor felébredtem a barlangban éj volt.

Apám nevét kiáltoztam, de nem felelt senki.

Gondoltam, hajnalra majd visszatér; azonban hiába reménykedtem: apám még reggel sem jött meg. Éhes voltam és szomorú. Az elhagyatottság érzete ólomsúllyal nehezedett reám.

Kimentem a barlangból és gyümölcsöt szedtem.

Messzire azonban nem mertem menni, attól féltem, eltévedek a vadonban.

Néhány napig éltem így, folytonos sírás és reménykedés között.

Egy este ez az oroszlán vánszorgott hozzám. Az egész teste tele volt nyilakkal. Lerogyott a barlang előtt és úgy elnyult ott, mint egy halott.

Én sohasem láttam még azelőtt oroszlánt. Azt hittem, hogy kutya. Kiszedtem a nyilakat a testéből és bekötöztem a sebeit füvekkel. Azután egy széles falevélben vizet hoztam neki. Mohón szürcsölte föl. Láttam, hogy többet is kíván. Vittem neki még vagy hatszor. Azután napról napra jobban lett. Eleinte én hordtam neki madárfiókákat, vagy egyéb megfogható állatkákat, később pedig együtt jártunk vadászni.

Néha egész csapat szarvasra bukkantunk. Én kiválasztottam egyet közülök, azt megmutattam Leónak.

Leó ráugrott és a másik perczben már lábaimhoz tette.

Leó nekem adta az állat szívét s a meleg vért. Ő maga pedig jóízűen ropogtatta még a csontját is.

Egy ízben vademberek támadtak meg.

Leó hamar végzett velök; leöldöste valamennyit, és mindjárt meg is akarta enni, hanem én nem engedtem. Gödröt ástam, és beletemettem őket.

Hogy némileg megértsük egymást, angolul kezdtem tanítani az oroszlánt. Semmi hajlamot sem mutatott az angol nyelv megtanulására. Helyette tehát én tanultam meg az oroszlán-nyelvet.

- Lehetetlen!

- Úgy van! És hogy meggyőződjenek a felől, hogy igazat mondok, kívánjanak valamit, a mit megtétessek az oroszlánnal.

- Mondd neki, hogy mászszék föl a fára, - szólt sir Archibald.

- Arra az oroszlán nem képes; és ha azt kívánnám tőle, azt hinné, hogy bolond vagyok. Hanem, ha akarják, egy ökröt megöletek vele.

- Ha Mummery úr megengedi? - szólt sir Archibald.

- Szívesen, - feleltem, - de hogy egészen megbizonyosodjunk az oroszlán értelmessége felől, mondja meg neki, hogy először a torkába harapjon.

- No jó, - felelt miss Mary, - először a torkába harap, azután a hátába, s végül az orrára fog csapni.

Ezzel odahívta az oroszánt, a füléhez hajolt, sugott bele valamit és az ökörré mutatott.

Az oroszán egy pillantást vetve ránk, hason csuszva ment az ökörré felé. Mikor már vagy tíz lépésnyire volt tőle, fölordított.

Az ökörré ijedten kapta föl a fejét.

Az oroszán abban a pillanatban kiharapta a torkát, azután a hátára ugrott, s ott harapott bele s ugyanekkor akkorát csapott hatalmas farkával az ökörré homlokára, hogy az élettelenül rogyott össze.

Azután felénk jött s meglelégedéssel nyalva a száját, lefeküdt urnője lábaihoz.

- Végre aztán - folytatta előadást a miss, - annyira megtanultam az oroszán-nyelvet, hogy a legkisebb gondolatainkat is tudtuk közölni egymással.

Esténként kiültünk Leóval a barlang ajtaja elé s el-elmerengtünk a csillagok nézésében. Reggel pedig kimentünk a patakhoz fürödni. De Leó nem ment a vízbe soha.

Sokszor mondtam neki:

- Gyere Leó, a víz oly üdítő és kellemes!

De Leó azt mondta, hogy a természete nem veszi be a vizet. Irtózik tőle, és fél, hogy belefullad.

Igy éltem én napról-napra, évről-évre. Minden napomban volt valami változatosság és valami egyformaság. Nem volt semmi szenvedésem és mégis úgy hiányzott néha valami, a mit nem tudtam magamnak megmagyarázni.

Mikor ez az érzés elfogott, arczomat forróság verte ki, lélekzetem elnehezült; édes zsibbadtság szállta meg tagjaimat és a szemeim az epedés könnyeivel teltek meg. A minap aztán, mikor sir Mummeryt megpillantottam, meg volt fejtve előttem az érzések talánya. Sir Mummery daliás alakját megpillantva úgy éreztem, mintha láng csapott volna rajtam keresztül. Álmaimban gyakran előjött ilyen alak és én azt hittem, hogy ő is nekem termelt a rengetegben.

Soha nem érzett öröm és láz fogott el egyszerre; mint egy őrzöngő, úgy futkostam körülötte s midőn ő elfogadta a játékot, magamon kívül voltam az örömtől."

- Kegyed tulságosan jó, miss Mary, - vágtam közbe, hogy az előadásának a folytatásától eltérítem, mert utoljára is, nem volt az rám nézve kellemes dolog, hogy a feleségem előtt kipletykázza azt a kis tiltott gyönyörűséget. Mit tartozik az akár a feleségemhez, akár sir Archibald papához, hogy miképpen kergetőztünk a patak partján a missel.

Azonban a missnek nagy kedve volt az érzéseit elbeszélni.

- Sir Mummery határozott vonzalmat tanúsított irántam; - folytatá miss Mary, - a fölhevülés tüzével tánczolt körülöttem.

- Micsoda? - szólt elképedve sir Archibald, - ön tüzes tánczokat járt a lányom körül?

Éva kerekre nyitott szemekkel nézett rám.

- Ön téved, miss Mary. Én azért tánczoltam, mert egy darázs megcsipte a talpamat.

Miss Mary mintha nem is hallotta volna, egészen belemelegedve az előadásába, folytatta:

- Oh, az szép játék volt, apám; sir Mummery lihegve futkosott utánam, szemeiben a vágy és szerelem lángjával.

- Nagyon meleg volt, - vágtam közbe, - azért lángoltak a szemeim. A kisasszonyt pedig nagyon természetes, hogy el akartam fogni.

- Végre a karjai közé zárt - kiáltott nagy elragadtatással a miss, - és égető, édes csókot nyomott az ajkaimra.

- Shoking! - kiáltott sir Archibald. - Hogy merre ön ezt tenni, uram?!

- Miss Marynak láza van, - feleltem. - Lehet, hogy mikor elfogtam őt, hozzáért az arcom, de nem az ajkaim czuppantak, hanem a lábom, amint a sáros agyagból kihuztam.

A miss csodálkozva nézett rám. Látszott rajta, hogy nem érti, mért mentegetődzöm. Azonban tovább folytatta:

- Oh, azok a napok, a melyeket együtt töltöttünk, feledhetetlenek előttem. Sir Mummery megosztotta velem a szerelmét és én is az övé voltam.

- Tűz van! - kiáltám akkor és a sátor felé futottam.

A többiek is utánam futottak, azonban nem látván semmi tüzet, csodálkozva néztek rám.

- Nekem úgy rémlett, - mentegetődztem, - mintha lángok csaptak volna föl a sátor tetején; lehet, hogy csak káprázat volt az egész.

- Uram, ön elcsábította a leányomat.

- Nem csábított el; - szólt a miss, - ő szeret engem.

- Igaz ez? - kérde sir Archibald.

- Hát mért tagadnám.

- De önnek neje van.

- Azt én is tudom.

- És e szerint nem veheti el a leányomat.

- Miért ne? - feleltem visszanyerve a flegmámat. - Afrikában két felesége is lehet az embernek.

- Önnek neje van? - kiáltott föl miss Mary.

- Igen, angyali miss, ez a szép fekete angyal.

És a kezemmel rámutattam Évára.

Éva sírt.

Miss Mary szemei villámlottak.

Elhatároztam, hogy erős leszek. Utoljára is én voltam a karaván ura és az egész világrész az enyém volt. A kinek nem tetszik az állapot, ki fogom jelenteni, hogy elmehet Amerikába, vagy Ausztráliába.

- Uram, - szólt sir Archibald, - nem akarok ön fölött ítéletet mondani, de ez nem tisztességes dolog.

- Tisztelt öreg ur, feleltem neki dühödve, - nem fogadok el öntől erkölcsi prédikációkat. Én megmentem a vadállatok közül az ön leányát és visszaadom önnek, és ön a helyett, hogy ezért hálával viseltetnék irántam, becsmérel. Utoljára is köszönje meg, ha olyan ember kínálkozik vejének, mint én vagyok.

- Jó, jó, - felelt csöndes hangon sir Archibald, - semmi kifogásom az ön személye ellen, de ez a bigámia sehogy sem fér a fejembe.

- Az pedig nagyon egyszerű dolog: Afrikában vagyunk, a hol a soknejűség a divat, és a divathoz alkalmazkodnunk kell.

A két nő hallgatva állt mellettem. Mind a kettő reszketett a fölindulástól.

- Nem osztozom senkivel! - kiáltott föl miss Mary. - Én önt szeretem és vetélytársat nem tűrök.

- Helyes, - kiáltott föl Éva is, - ugyanezek az én szavaim.

És egész testében vonaglott, mint egy leopárd. Szemei villámokat szórtak.

- Egyikünk meghal! - szólt miss Mary.

- A melyik élve marad, az legyen Róberté, - szólt Éva.

E szavakkal előkapott egy pisztolyt és odadobta miss Mary lábaihoz.

A másik pisztolyt maga vette a kezébe.

- Nem addig van az, édes tyúkjaím; - vágtam közbe, - ha már le akarjátok egymást löni, tegyétek ezt szabályszerűen, mert ha valakit szabályszerűtlenül puffant le az ellenfele, az nem gílt.

- Mit ért ön ez alatt? - kérde miss Mary.

- Azt, hogy válaszszatok segédek.

- Segédeim a férjem és Pombó, - szólt Éva.

- Én nem lehetek segéded, fiam, - feleltem, - mert érdekelt fél vagyok.

- Nálunk otthon ez nem határoz, - vágott közbe Sárközi.

- Az én segédem pedig - szólt miss Mary - az apám és Pika.

- Én nem leszek segéded! - kiáltott föl sir Archibald, én nem engedlek agyonlőni. Kérem, ténsasszony, - szólt Évához fordulva esdeklő kezekkel, - ne kívánja egyetlen leányom halálát.

- Mondjon le a férjemről, - felelt hidegen Éva.

- Soha! - kiáltott föl miss Mary.

- Tudják mit? - szólt közbe Sárközi, - nekem úgy sincs feleségem. Szép is vagyok, jó is vagyok, meg aztán szépen tudok hegedülni.

A nők néma megvetéssel fogadták Sárközi ajánlatát.

- Magam is bolondságnak tartom ezt a párviadalt, és a biblia is azt mondja, hogy Szent Dávid királynak sok felesége volt. Utoljára is én nagyobb úr vagyok, mint Szent Dávid király, bár a hegedüléshez nem értek, miért ne lenne nekem is két feleségem?

- Nem osztozunk! - szólt hevesen miss Mary, - szeretek és meghalok, ez lesz a biografiám.

Ezeket mondva Évára emelte a tekintetét és a távolba mutatott.

- Jól van, végezzünk tanuk nélkül, - felelt Éva és pisztolyát a kezében lógatva, elindult.

- Mary, édes leányom! - kiáltott sir Archibald és hosszú fehér szakállán végig gyöngyöztek könnyei.

- Sohse busuljon, öregem, - szóltam sir Archibaldhoz. - Nincs más hátra, mint hogy eljátszuk a „Vasgyáros” utolsó fölvonását, azzal a kis különbséggel, hogy nő helyett férfi szalad a golyók közé.

- Mielőtt ezt tenné, - szólt sir Archibald, - vegye legalább a hátára ezt a kenyérsütő teknőt.

Ezeket mondva fölemelte az öblös teknőt a földről és jóakarattal a hátamra kötötte.

A két nő ezalatt kimérte a husz lépés distancziát.

- Egy... kettő... - olvasott Éva.

- Megálljatok! - kiáltám a két nő közé állva. - Mielőtt egymást megölnétek, lőjjetek agyon engem, mert ha az egyitek meghal, én nekem is meg kell halnom.

A két nő látható meglepetéssel eresztette le a pisztolyokat.

Ezt látva én is eldobtam a sütőteknőt és elszántan kiáltottam:

- Ezen a hú szíven át lőjjetek meg egymást.

A két nő elérékenyülten sietett hozzám. Az egyik jobbról ölelt meg, a másik balról és a mint az egyik a jobb, a másik a bal arczomat csókolta, magamhoz öleltem mind a kettőnek a fejét, és kijelentettem, hogy mind a kettőjüket egyformán fogom szeretni.

Hogy szavamnak nagyobb nyomatékot adjak, megesküdtem, mint a két kezemet az ég felé tartva, hogy a páros napokon Évát, a páratlanokon Maryt fogom szeretni; ha pedig összevesznének, akkor egyikhez sem szólok mindaddig, míg ki nem békülnek.

A két nő elfogadta ezt az egyezséget. Kezet nyújtottak egymásnak, sőt meg is csókolták egymást.

Éva bemutatta Csicsát Marynek, a ki a sikerült csemetét látva, elégedett pillantást vetett reám.

Az egész karavánra jól hatott ez az egyezés.

Az ökörpecsenye jóízű illata töltötte be a levegőt. Oda csoportosultunk az ökör mellé. Éva és Pika megterítették, azután pompás falatokat metszettek le az ökörből.

XXXI. Hol az apád Pombó?

Vacsora alatt eszembe jutott, hogy Pombó megapásodott, azonban mindezideig sem nem mutatta az apját, sem pedig nem beszélt róla.

- Hallod-e, Pombó, - szóltam egy hatalmas lapoczká csonttal oldalba bökve a feketét, most jut eszembe, hogy neked apád is van.

- Sohasem tagadtam, - felelt Pombó.

- És hogy mi őt megtaláltuk a rabszolgák között.

- Önnek az emlékező tehetsége jó.

- Arra is emlékszem, hogy te a válladra vetted, mint egy zsákot és elfutottál vele.

- Szóról szóra igaz.

- És hogy e miatt engemet csaknem megsütöttek a feketék.

- Fájdalom, uram.

- Hát hol van az apád?

- Az esőmesternél.

- Ki az az esőmester?

- Az egy igen okos ember, - felelt csámcsogva Pombó, - ott lakik a falu szélén és minden beteget meggyógyít, a ki meg nem hal.

- Minek vitted te az apádat az esőmesterhez?

- A lábait megszagatták a köves utak.

- És miért titkoltad ezt előttem?

- Azért, mert attól féltem, hogy ön maga akarja az apámat meggyógyítani.

- Hát azt hiszed talán, hogy én nem lettem volna erre képes?

- Az esőmesternek ebben nagyobb a praxisa.

- Látszik. Ennyi idő alatt én egy halottat is föl tudtam volna támasztani.

Pombó az egész száját tele tömte sült hussal, csakhogy ne kelljen válaszolnia. A szemeiből láttam, hogy kételkedik.

- Apám már sokkal jobban van, - felelt kis vártatva, - most már egy kissé visszafiatalítja még az esőmester.

- Micsoda? - kiáltott föl sir Archibald, egy csontot kapva el a szájától. - Hol lakik az a derék ember?

- Félnapjárás innen, a falu végén egy banánfa alatt.

- Meglátogatjuk, ugy-e sir Mummery?

- Szívesen, - feleltem, - de csak holnap reggel; előbb megtartjuk az esküvőt miss Maryval.

- Az esküvőt? - kérdezte sir Archibald. - Hát hol itt a pap?

- Én vagyok, - felelt Pombó, - nekem már az ilyenekben nagy a jártasságom.

- És miféle anyaszentegyház szertartásai szerint szoktál te esküdtetni?

- Az anglo-afrikano szerecsen anyaszentegyház szokásai szerint.

Ezeket mondva Pombó, magára szedte a szurkos vásznakat és a hordóból rögtönzött oltárnál összeesketett miss Maryval.

Vidám lakoma következett az esküvő után. Volt még egy hordó borunk és néhány üveg pezsgőnk is. A hordót csapra ütöttük és vidám nótákat énekeltünk.

Sir Archibald annyira belejött a jókedvbe, hogy szólót tánczolt előttünk, ennek befejeztével pedig bukfenczeket akart hányni a gyepen, azonban a lábait nem tudván fölemelni, inkább hasra feküdt és az arcát a szakállába temetvén, elaludt.

A lakodalmi muzsikát Pombó szolgáltatta, azonban csupa olyan nótákat játszott, a melyekre nem tudtunk tánczolni.

Ekkor Sárközi füttyhangszerre fogta a dolgot és megmutatta, hogy a nótáihoz milyen táncz való.

Furcsa nótákhoz furcsa táncz volt biz az; úgy kellett az embernek rángatnia a lábát, mintha paraszakra lépkedett volna. De azért megtanultuk.

Legkellemesebb volt ebben a sajátságos tánczban az, hogy időnkint kurjongatni is kellett, még pedig a következő rejtélyes szavakat: Haj, haj! Csuha! Ihajla, csuhajla!

S közbe-közbe úgy ordítottunk, mint a sakálok.

Végül valamennyien a csendes elázás eredményéhez jutottunk. Sárközi lefordult a hordóról a gyöpre. Pombó a felesége helyett Archibaldot csókolgatta; Pika a földön ülve, sírva kereste a fiát, pedig az ölében aludt.

XXXII. Az esőmajszter.

Délelőtt tíz óra lehetett, mikor mindegyikünk megtalálta magát.

Sir Archibaldnak jutott eszébe először az esőmester, a kiról az este beszélgettünk.

- Meg kell látogatnom, - úgymond, ezt a jeles embert.

Szivesen beleegyeztem, bár a fejem kóválygott még a mánortól.

Elhatároztuk, hogy valahára mozgósítjuk az egész karavánt.

Gyorsan szétszedtük a sátrakat és beleraktuk a szekereinkbe.

A maradékökröt odaadtuk Leónak, azután útnak indultunk.

Elöl haladt Pombó, az elefántot vezetve, a melyen sir Archibald ült. Utána inalt a kis elefánt s ezután a szekerek.

A nők a szekereken ültek. Sárközi és Pika pedig az ökröket vezették.

Leó leghátul ballagott.

Estefelé egy dombra értünk, a melyen kényelmesen beláthattunk a Pombó által jelezett kis faluba.

Míg az asszonyok és Sárközi a sátrak kifeszítését végezték, mi hárman Pombóval és sir Archibaldal elindultunk az esőmester kunyhójához.

Pombó az engedelmemmel egy üveg bort vitt az apjának, az esőmesternek pedig egy kis tükröt és egy darab pomádét.

A házikó udvara tele volt beteg szerecsenekkel, akik láttunkra rémülten kiáltozták:

- Kanningó! Kanningó!

Pombó elnevette magát és megmagyarázta, hogy a beteg szerecsenek ördögöket vélnek bennünk látni. Különben sir Archibald nagy fehér szakállá keltett rémületet. Néhány nyavalyatörős egyszerre görcsökbe esett, mások a hideglelés tüneteit mutatták.

A zajra előjött az esőmester és ez is annyira megrémült, hogy egyszerre a fára mászott.

Pombónak hosszas magyarázatokat kellett tartania, míg végre megértették, hogy nem ördögök vagyunk, hanem valamint az egerek között is van fehér, sőt a hollók közt is találkozik, épp úgy az emberek között is vannak ilyen szerencsétlenek.

Erre megnyugodtak és részvéttel tekintettek reánk.

Az esőmester is leszállt a fáról s elfogadván a Pombó által nyújtott ajándékokat, a pomádét bontotta föl legelőször és miután megszagolta, hamarosan meg is ette.

A kis tükör különösen meglepte az esőmestert. A mint belepillantott, ijedten hőkölt vissza és elejtette a tükröt.

Pombó elmagyarázta neki, hogy a tükörnek minő tulajdonságai vannak. Az esőmester rábólintott, hogy érti, azután újra a kezébe vette a tükröt és vigyorogva kapkodott a tükör háta mögé.

Magas fekete ember volt ez az esőmester. Az egész testét festmények borították, a melyek kigyókat, csillagokat és köröket ábrázoltak. Ruhája nem volt. Hanem a hátán krokodilusbőr lógott. Az arcza kifejezésén látszott, hogy sokat tart a tudománya felől és hogy más becsületes országban már régen felakasztották volna.

Mikor megtudta, hogy mi járatban vagyunk, odavezetett bennünket egy halom lubengó levélhez.

Különös boglya volt ez. Az oldalaiból vén szerecsenfejek kandikáltak ki.

Az esőmester úgy fiatalította az öreg szerecseneket, hogy ilyen boglyába dugta bele. Ott kellett maradniok, míg csak meg nem fiatalodtak.

Tate-Pombót is a boglyában tartotta az esőmester. Persze, Pombó valahányszor meglátogatta az apját, mindig vitt valami ajándékot, s így a kúra hosszasága érthető volt.

Az öreg Tate-Pombó mélyen meg volt hatva, mikor a fia elmondta, hogy nekem köszönheti a szabadságát. Letérdelt elé a földre és meg akarta csókolni a lábaimat.

Előadtuk, hogy sir Archibald is meg akar fiatalodni.

Az esőmester érhetőnek találta ezt a kívánságot. Műértőleg tapogatta meg sir Archibaldnak az izmait és kijelentette, hogy a megfiatalítás nehezen fog menni, de nem lehetetlen.

Sir Archibald magánkívül volt örömeiben. Akkorákat ugrott, mint egy kecske és úgy megölelgette az esőmestert, mintha az valami szép menyecske lett volna.

- De édes ipam, - szóltam csillapítólag, - ne engedje magát felültetni.

- Micsoda? Teljesen megbízom a tudósban.

Ezeket mondva, levetette ruháit és belebújt a kazalba.

Láttam, hogy nem ellenkezhetem vele. Utoljára nem akartam magamat annak kitenni, hogy egész életében szemrehányásokat tegyen nekem azért, mert nem engedtem megfiatalodni.

Visszamentünk tehát a sátrainkhoz, a hová az öreg Tate-Pombót is magunkkal vittük. Tate-Pombó elmondta, hogy nem messze vagyunk már Kilindától, a hol Pombónak a szülőháza emelkedik. Elmondta, hogy Mame-Pombó is él még és buzgón feji a kecskéket.

Pombó ezer kérdést intézett az apjához és látszott rajta, hogy alig várja a szülőföldjének megpillantását.

Míg Tate-Pombó hazai előadásokat tartott a fiának, egy nagy csoport szerecsen futott ki a faluból.

Lándzsákkal és nyilakkal voltak fölfegyverkezve és egyenesen felénk tartottak.

- Végünk van! - kiáltott Sárközi. - Leöldösnek bennünket, mint a csirkéket.

XXXIII. Az emberevők között.

- Ej, nem kell megijedni, - szóltam Sárközinek. - Hát nincs-e itt az öreg Tate-Pombó, a ki a szívükhöz tud beszélni.

Az eszme jó volt.

Tate-Pombó a társaság érdekében vállalkozott arra, hogy megmagyarázza a mi békés mivoltunkat s hogy ajándékokat oszt ki közöttük.

Elindult az öreg eléjük.

Mi távcsővel néztük a találkozást. A mint a fegyveres csoport meglátta Tate-Pombót, megállt.

Tate-Pombó beszédhez fogott.

A feketék körülvették az öreget és fitymáló pillantásokkal mérték végig.

Az öreg még egy darabig beszélt velük, azután szétszította köztük az ajándékokat és visszatért. Az arcza aggodalmas volt, előre elárulta, hogy nem jó hírt hoz.

- A szerencsének, - szólt, - nem fognak bántani bennünket, ha egyet küldünk nekik közülünk ajándékba.

- Minek az? - kérdeztem az öregtől.

- *Megenni*, - felelte Tate-Pombó nyugodtan.

E szavakra mély szomorúság szállt meg bennünket.

- Kétségtelen, - szóltam lélekzethez jutva, hogy az ellenfél száma tulnyomó és hogy ellenük védekeznünk lehetetlen.

- Ugy van, - szóltak a többiek.

- Ezek az emberek áldozatot kívánnak. Az a kérdés, vajjon nem lehetne-e arra birni őket, hogy mondjanak le a kívánságukról.

Tate-Pombó komolyan ingatta a fejét.

- Az emberevők, - úgymond, elfogadják az ajándékot, de az emberhúsról nem fognak lemondani, mert ez szerintük minden más földi élvezetet fölülhalad.

- Arról van most szó, hogy ki áldozza föl magát a karaván érdekében? - kérdeztem komoly hangon.

- Már azt nem tudom; - szólt Sárközi, - de az bizonyos, hogy én nem.

- Én sem, - szólt Pombó.

- Én öreg vagyok, - jegyzé meg Tate-Pombó - nem izletes a húsom.

- Azt nem lehet tudni; - szólt Sárközi, - hátha azoknak a bolond szerencsének éppen az öreg hús ízlik.

- Gyerünk tovább, - szóltam komolyan. - Talán Pika hajlandó lesz magát a társaság érdekében föláldozni.

- Olyan nincs; - felelt Pika, - én még élni akarok. Hiszen olyan fiatal vagyok még!

- Éva, téged is kérdezlek.

- Nagyon csodálom. Azt hiszem, elég, hogy az apámat és az anyámat megették az osziebák.

- E szerint Mary, csak te vagy hátra.

- Én veled akarok élni, édes Róbert, csupán a te kedvedért, - felelt Mary.

Pillanatnyi hallgatás támadt.

- A nyilatkozatok után ítélve, - szóltam, - úgy látszik, a társaságból senki sem hajlandó magát fölláldozni.

- Nem, nem, - feleltek egyhangulag a hiveim.

- Pedig más megoldás itt nincs. De azt hiszem, jó lenne, ha közösen állapítanók meg a kiadandó áldozatot. Mi az ön véleménye, Mary?

- Az, hogy Sárközi, mint özvegy ember, legalkalmasabb erre a célra.

- Kérem, - pattant fel Sárközi, - én nem vagyok özvegy ember; nekem feleségem van otthon és kilencz rajkóm, akarom mondani gyermekem.

- De látod, - szóltam én is, - te oly bátor vagy.

- Az bizonyos, hogy bátor vagyok és nemeslelkű is, de ezekre a vademberekre nem akarom pazarolni a bátorságomat. Hanem hát ajánlom én magam helyett Tate-Pombót. Ő rajta látszik, hogy úgy is megunta már az életet.

Tate-Pombó a fejét rázta.

- Az én húsom nem kell a feketéknek. *Nekik fehér ember húsa kell.*

- E szerint Sárközi barátom, mégis csak neked kell magadat fölláldozni.

- Kikérem magamnak, hogy engem fehér embernek nevezzen valaki! - kiáltott Sárközi. - Én nem vagyok fehér ember. Én *zigány* vagyok! Füstös fekete cigány. Ott Mummery úr, ő fehér ember.

- Hohó, - feleltem méltósággal, - rólam nem lehet szó, mert egy ilyen Afrika-fölfedezőért halálos kár lenne. Négy világrész gyászolná hamvait és a jövő évezredek vigasztalhatatlanok lennének.

- Éppen azért, - szólt Sárközi. - Lásd, engem a kutya sem gyászol, ha megesznek. Én nem nyerek semmit.

- Feleded, - szóltam komolyan, - hogy egészen körül vagyunk kerítve.

- Tyhú, micsoda gondolatom van; - ordított föl nagy örömmel Sárközi, - minek etessük meg mi magunkat, mikor egy nagyon alkalmas emberünk van.

- Kicsoda? - hangzott egyszerre a kérdés mindnyájunk ajkairól.

- Sir Archibald! - kiáltott Sárközi diadalmas hangon.

Mary tiltakozott az ellen, hogy az apját kiszolgáltassuk. Sírt, sikoltozott. Kijelentette, hogy ezt nem fogja túlélni.

Levoksoltuk.

Tate-Pombó megbízott, hogy a társaság nevében adja elő a helyzetet és jelentse ki, hogy mindnyájan az ő áldozatkészségében bízunk.

Ezzel Tate-Pombót útnak eresztettük.

Mary bevonult a sátorba és ott zokogott tovább, mi pedig előkészületeket tettünk a halotti tor megülésére.

Rövid idő múlva Tate-Pombó vissza is jött.

- Sir Archibald, - úgymond, nyakig fekszik a lapuban; nagyon megijedt, mikor elmondtam neki, hogy az emberevők közé jutottunk. Azt mondta, hogy ez egészségtelen klíma, pakoljunk össze és menjünk máshova. Ő, úgymond inkább örökre lemond arról, hogy újra húszéves legyen. Ki is mászott a boglyából és magára húzta a Jäger-inget, azonban mikor azt mondtam neki, hogy a társaság őt kívánja kiszolgáltatni, ismét levetkőzött és visszabújt a boglyába.

Az oszibák lármája újból fölhangzott. Dárdáikat a magasba dobálva közeledtek felénk. A veszedelem kérlelhetetlen bizonyossággal vett körül bennünket.

Sárközi egy újabb gondolattól megkapatva ugrott föl. Valamit sugott Pombó fülébe. Pombó az apja fülébe sugta ugyanazt. Tate-Pombó bólintott rá a fejével. Kiverte a bagót a pipájából és eltette a bagót is, meg a pipát is, aztán elindult újra az oszibák felé.

XXXIV. Sir Archibald az emberevők között.

Nem mertem kérdeni sem Pombót, sem Sárközit, hogy mit határoztak.

A mit sejtettem, az szörnyű volt. Azzal vigasztaltam magamat, hogy európai emberek is esznek néha emberhúst, mikor a tengeren megéheznek.

Tate-Pombó beszélgetést kezdett az osziebákkal. Ezek valamennyien az esőmester kunyhója felé rohantak. Távcsoveinken át láttuk, hogy rohannak a boglyához. Sir Archibald feje eltűnik a levelek között. A vadaknak szét kell hányniok az egész boglyát, hogy ráakadjanak.

Sir Archibald protestál. A kezeivel pofonokat oszt. A lábaival rugdalózik. Azonban csakhamar leszorítják és megkötözik.

Az udvar közepén láng lobban föl. Az osziebák máglyát raknak. Majd két Y-alaku hosszú fát tűznek le.

Kétségtelen, hogy sir Archibaldot nyárson akarják megsütni.

Kezünkben reszketett a távcső, arcunk elhalványodott.

- Mit néztek? - kérdezte szörnyű sejtelemtől megkapatva Mary.

- Semmit, semmit, - feleltünk zavarodottan.

Mary elkapta tőlem a látcsövet és a szeméhez illesztette. A következő pillanatban velőtrázó sikoltás tört ki ajkain.

- Leó! Leó! - kiáltott szivetrázó hangon.

Az oroszlán magasra emelt fejjel, szikrázó szemekkel ugrott Mary elé. Mary a szeméhez tette a távcövet és érthetetlenül nyöszörgött az oroszlán fülébe. Leó egyet mordult, aztán villámgyorsan szökött le a dombról. Földet rengető ordítással ugrott közéjük az oroszlán. Az osziebák rémületükben elejtették a nyársat is, Archibaldot is. A hányan voltak annyifelé készültek szaladni. Azonban ez nem volt könnyű dolog; az oroszlán irtózatosságot tett köztük: egyetlen harapásával megölte, a kire rávetette magát s így egy perc alatt több mint nyolczan osziebának harapta le a fejét. Az osziebák hanyathomlok rohantak le a falujokba. Még a legsántább betegek is úgy nyargaltak az esőmester telepéről, hogy lovon sem lehetett volna őket utólni.

A helyszínén nem maradt más eleven, mint Leó és sir Archibald. A máglya körül ott heverték az elcsonkított véres holttestek s köröskörül néma volt minden.

Ezt látva, örömkialtásokkal rohantunk sir Archibaldhoz és azonmód, a mint be volt kenve disznózsírral, a keblünkre ölelgettük.

- Meneküljünk, - kiáltottam, - mielőtt az osziebák visszatérnek.

Ekkor vettem észre, hogy Mary nem vesz részt az örömünkben. Ott térdel az oroszlánja mellett, a mely panaszosan nyöszörögve fekszik a földön. A derék állat oldalában mély seb volt. Mérgezett dárdának a hegyét törte bele valamelyik oszieba.

- Mentsd meg őt, mentsd meg egyetlen barátomat! - nyöszörgött sirva és kezeit tördelve Mary. - S az oroszlán is olyan esdekelve nézett rám nagy sárga szemeivel, hogy meghatotta a szívemet.

Megvizsgáltam a sebet, a mely fehér volt, mintha mésszel hintették volna be, azután kijelenttem, hogy sajnálom, de nem segíthetek rajta, mert nem ismerem az ellenmérget.

Az oroszlán behunyta szemeit. Tagjai megmeredtek. Egy sóhajtás még... és az élet elszállt belőle.

Mary szívettépő sírással borult rája, s mi sem titkolhattuk el könnyeinket. Azonban a fenyegető veszedelem érzete csakhamar más irányt adott gondolatainknak.

- Meneküljünk, - szoltam, - mielőtt még visszatérnek az osziebák.

Az osziebák vad ordítása hangzott a falu felől. Maryt erőszakkal kellett elvonszolnunk. Az osziebák nagy serege üvöltözve, ordítózva követett bennünket.

A sátrakhoz érve, gyorsan befogtuk az ökreinket s elindultunk. Az osziebák követtek bennünket. Azonban a mint lőtávolba értek, megkezdtek ellenük a tüzelést. Az előttük ismeretlen puskalövésekre megzavarodtak. Az elesett társaikhoz rohanva, figyelemmel vizsgálták sebeiket, azután sűrű rajokban eresztették felénk a mérgezett nyilaikat. Szerencsére jó távol voltak ahhoz, hogy kárt tehessenek bennünk. Mi pedig el voltunk határozva, hogy halálíg védjük magunkat. Így haladtunk folytonos tüzelés között észak felé. Az osziebák két-háromszáz lépésnyiről követtek bennünket. Este egy nagy folyóvízhez értünk. Az út el volt előttünk zárva.

Elvágattam az ökrök istrángját és a szekereket egyenkint tolattam a vízbe. Az egyik szekér, a melyen az élelmiszerek voltak, elmerült, a másik vasalatlan a víz színén maradt. Ebbe húzódtunk valamennyien és a Szaharán lőtt oroszlánok bőreibe burkolódtunk, hogy az osziebák nyilai ne érjenek bennünket.

A szekér megindult a vízben.

A vízi utazás kissé kényelmetlen volt, mert valamennyien derékig áztunk, azonban menekülésre vezető útnak minden út jó, a mely nem életveszélyes.

Lassankint koromsötétség borult a folyóra s ez elősegítette menekülésünket. Az osziebák csatakiáltásai a távolban hangzottak. Sárközi mindjárt föl is szerelte a horgát és beleeresztette a vízbe, azonban eredménytelenül: hajnal felé fogta meg hal helyett sir Archibaldnak nagy lábaujját, a mely kilógott a szekérből.

Mikor a hajnali világosság újra láthatóvá tette a part növényzetét, körülöttünk csendes volt már minden. A sötét őserdők magas fáit vetek bennünket körül. A lombok között tarka pagagályok rikácsoltak és egy majomsereg követett fáról-fára ugrálva, bennünket.

Átvándoroltunk a tulsó partra és megtörülköztünk. Ott álltunk a parton, körülvéve a rengeteg vadontól, minden élelmiszer, minden ruházat és eszközök nélkül; még a puskaaporunk is úgy áázott, hogy nem vehettük semmi hasznát.

Egyszer csak kiáltást hallunk a partról:

- Segítség! Belevisz a vízbe! - kiáltott Sárközi.

Azt hittük, hogy valami krokodilussal vesződik, miért is fölemelt puskaagygyal rohantunk hozzá.

Nem krokodilussal vesződött, hanem egy nagy hallal, a mely a horog erős madzagán ide-oda röpködött és akkorát csapott a farkával, hogy a víz szinte porzott.

Hárman is alig birtunk a hallal. Még a parton is úgy ugrált, hogy alig birtuk lefogni. Öles hosszú angolnaféle volt. Ez kellett épen. Csakhogy nem tudtunk tüzet rakni. A nálunk levő gyújtók mind nedvesek voltak. Ott kellett néznünk a fehér husú szép halat, a nélkül, hogy beleharaphattunk volna. Várnunk kellett, míg a nap fölkel, megszáritja azt a néhány szál gyújtót, a mely az én mellénysebemben feküdt.

Ez idő alatt komoly tanácskozásba merültünk.

- Gyermekeim! - szóltam a társaságomhoz komoly és ünnepélyes hangon, - az afrikai fölfedezéseim elé olyan akadályok kezdenek gördülni, hogy az utazásunk folytatását meg kell fontolnunk.

- Menjünk haza! - kiáltott esengve Mary.

- Menjünk haza! - ismételték valamennyien.

- Mit csinálunk itt a vadonban élelmezés és bor nélkül? - kiáltott fel Sárközi.

- Hát jól van; de ki mutatja meg nekünk az utat, a mely Afrikából kifelé vezet?

- Én, - szólt mellére csapva Sárközi. - Alakítsuk át a szekerünket használható hajóvá és utazzunk ezen a folyón. Egész a tengerig picézhetünk valamennyien.

Sárközi eszméje jó volt.

Azonban Pombó mégis elszomorodott.

- Uram, - szólt fájdalmas hangon, - feledi ön a szerződésünket, hát nem jön el velem Kilindára?

- Inkább Kikindára! - kiáltott Sárközi.

- Derék Pombó, - szóltam meghatottan, - le kell mondanom arról, hogy apádnak fehér ökrét és fekete feleségét megnézzem. Én téged itt útnak bocsátalak apáddal és családdal. Légy boldog velük. Sajnálom, nem ajándékozhatlak meg mással, mint azzal a puskával, a melyet a kezeden tartasz.

- Köszönöm, - szólt könnyezve Pombó, - én mindig hálával fogok önről megemlékezni.

Éva, a ki eddig hallgatott, most fölállt és így szólt:

- Kedves Róbert, bármennyire szeretlek is, én nem megyek veled Amerikába.

- És miért nem?

- Mert én afrikai vagyok és fekete. Itt szép nő vagyok, ott rút. Itt imádnak, ott kinevetnének. Hagyj engem itt. Tekintsük álomnak az együtt töltött szép napokat.

- Tekintsük álomnak, - mondtam én is a szemeimet törülgetve.

- De nini, - szóltam újra, - hát Csicsa!

- Légy nyugodt, felelte Éva, - nem te vagy a papája.

- Hát ki az isten csudája?

- Ez, - felelte Pombóra mutatva.

Pombó térdreborulva kért tőlem bocsánatot.

- Jól van, gonosz, - szóltam őt megfenyegetve, - de többet ez ne történjék.

- Tűz van! - kiáltott diadalmas hangon Tate-Pombó. És a kezében lévő taplóból csakugyan vékony kék füst kigyózkodott az ég felé.

Néhány percz múlva vigan sistergett a hal a tűzben. Míg ez sült, kiszedtük a szekér kerekeit és vastag faágakat raktunk alája. Ilyenformán egy kis tutajt készítettünk s megraktuk azt száraz levelekkel.

A kis hajó vigan indult el velünk.

Éva sírt. Bizonyosan az fájt neki, hogy nem csókoltam meg, midőn elváltunk. Majd bizony én csókolgatom, aztán „más a papája”.

Körülbelül három hétig mehettünk a hajón, míg végre a tengerhez értünk, a melynek partján az én civilizált városomat, Alexandriát ismertem meg. Mielőtt hajóra szálltunk volna, ünnepélyesen megesküdtem Maryval. Sárközi és sir Archibald voltak a tanúim.

Azután két sürgönyt eresztettem New Yorkba.

Az egyik sürgöny így hangzott:

„Amerikai köztársaság elnökének New York:

Üdvözli önt Afrika fölfedezője *Mummary Róbert*.”

A másik sürgöny:

„*Smitt Johnnak, New York:*

Készítsen egy tuczat divatos pepita ruhát régi kundsajtjának, *Mummary Róbertnek*, a ki epedve várja sorait Alexandriában, közönséges kukoriczanadrágban, - tisztelettel.”